

89 ianuario 1974

Notitiae

Sacra Congregatio pro Cultu Divino

CITTÀ DEL VATICANO

Notitiae

Commentarii ad nuntia
et studia de re liturgica
edenda cura
Sacrae Congregationis
pro Cultu Divino

«Notitiae» prodibunt semel in mense. Libenter, iudicio Directionis, nuntium dabitur Actorum, inceptuum, editionum in re liturgica, praesertim e Conferentiis Episcopalibus vel Commissionibus liturgicis nationalibus emanantium, si scriptorum vel periodicorum exemplar missum fuerit. *Directio*: Commentarii sedem habent apud S. Congregationem pro Cultu Divino, ad quam transmittenda sunt epistolae, chartulae, manuscripta his verbis inscripta NOTITIAE.

Città del Vaticano

Administratio

autem residet apud
Libreria Editrice Vaticana
Città del Vaticano

Pro commentariis sunt in annum solvendae: in Italia lit. 3.000 - extra Italiam lit. 4.000 (\$ 8). Singuli fasciculi veneunt: lit. 300 (\$ 0,60) — Pro annis elapsis singula volumina: lit. 5.000 (\$ 10) singuli fasciculi: lit. 500 (\$ 1).

Libreria Vaticana
fasciculos Commentarii mittere
potest etiam *via aërea*

Libreria Editrice Vaticana
C.c.p. N. 1-16722

Typis Polyglottis Vaticanis

SUMMARIUM

Allocutiones Summi Pontificis

De thesauro musicae et cantus sacri
servando et simul provehendo 3

In nostra familia 4

Sacra Congregatio pro Cultu Divino

Directorium de Missis cum pueris 5
Commentarium (R. Kaczynski) 22

Summariium Decretorum:

Confirmatio deliberationum Conferentiarum Episcopalium circa interpretationes populares 29

Decretum quo vacatio legis de Ordine Unctionis infirmorum prorogatur 36

Epistola ad Praesides Conferentiarum Episcopalium de interpretatione populari formularum sacramentorum 37

Documentorum explanatio

Adaptation de la Liturgie des Heures
à l'Office de certaines communautés religieuses 39

De calendario liturgico anni 1975 40

Nouvelles perspectives pour la musique et le chant sacré (pp. 3-4)

Recevant en audience les membres de la C.I.M.S. (*Consociatio Internationalis Musicae Sacrae*) à l'occasion du 10me anniversaire de sa fondation, le Saint-Père a rappelé qu'une époque nouvelle s'est ouverte pour la musique sacrée, qui doit suivre et soutenir le renouveau liturgique. Il est nécessaire de conserver, au moins dans quelques centres spécialisés, le patrimoine traditionnel, mais il faut en outre promouvoir le chant populaire, qui doit être plus développé au service de la liturgie. Le Saint-Père a recommandé de suivre le désir expressément formulé par le Concile, à savoir que les fidèles soient capables de chanter ensemble en latin au moins certaines parties de la liturgie ordinaire de la messe, comme le *Gloria*, le *Credo*, le *Sanctus*.

Directoire pour les messes d'enfants (pp. 5-28)

La majeure partie de ce fascicule est consacrée à la présentation du « Directoire pour les messes d'enfants » et à son commentaire. Ce document a été préparé par la S. Congrégation pour le Culte Divin comme suite à la demande des Evêques et à partir de deux enquêtes menées auprès de spécialistes en liturgie, pastorale et pédagogie de différentes parties du monde. C'est avec l'aide de leur collaboration qu'a travaillé le groupe d'étude dans lequel, pour la première fois, deux femmes étaient présentes.

Ce Directoire témoigne de la sollicitude de l'Eglise pour la formation chrétienne des enfants, dont le devoir incombe d'abord aux parents mais duquel l'Eglise ne peut se désintéresser. L'une des caractéristiques de la réforme liturgique est l'étude des adaptations particulières aux besoins de la psychologie des enfants: baptême, initiation chrétienne, directoire pour la messe. Ce dernier traite de l'initiation des enfants à la célébration eucharistique en donnant certaines indications générales (ch. 1) qui montrent le lien entre l'expérience de la vie et certains aspects de l'Eucharistie: repas, salut, pardon, geste de paix, remerciements, etc. Le ch. 2 considère les messes d'adultes auxquelles participent également les enfants, afin que le célébrant ne néglige pas ceux-ci mais trouve le moyen de leur faire sentir qu'ils font partie de la communauté. Le ch. 3, le plus développé, traite des messes exclusivement réservées aux enfants. C'est objectivement le plus important par ses indications pastorales sur la préparation et la célébration des messes d'enfants, les possibilités de choisir les textes, les adaptations possibles dans la structure de la messe, laquelle doit être substantiellement respectée. En fait, la messe pour les enfants doit les habituer à mieux comprendre celle de la communauté afin d'y mieux participer.

Documents de la Congrégation (pp. 36-38)

On reproduit le Décret par lequel se trouve prorogée la « vacatio legis » pour le Rituel de l'Onction des malades, qui aurait dû entrer en vigueur le 1er janvier 1974. Beaucoup de Conférences n'ayant pas eu la possibilité d'en préparer la traduction, ce Rituel entrera en vigueur lorsque chaque Conférence le décidera pour son propre territoire.

Vient ensuite le texte d'une lettre de la Congrégation aux Conférences Episcopales sur la traduction des formules sacramentelles. Etant donné la difficulté de ces traductions, la nécessité qu'elles soient exactes, pastoralement compréhensibles, et uniques pour une même langue, ces formules seront désormais directement approuvées par le Saint-Père. La Congrégation, d'accord avec les Conférences concernées, apportera son aide à la préparation attentive et l'approbation des formules dans les langues dont l'usage est commun à différents pays et dont la traduction relève, par conséquent, de plusieurs Conférences.

Nuevas perspectivas de la música y el canto sagrado (pp. 3-4)

En la audiencia concedida a los miembros de la *Consociatio internationalis musicae sacrae*, con motivo de la celebración del décimo aniversario de la Asociación, el Santo Padre recordó que la música sagrada, —que debe continuar y apoyar la renovación litúrgica—, ha entrado en una nueva etapa. Es necesario conservar el patrimonio tradicional, al menos en algún centro especializado, pero al mismo tiempo hay que cultivar y desarrollar más el canto litúrgico popular al servicio de la liturgia. El Santo Padre recomendó también que se lleve a la práctica el deseo, expresado por el Concilio, de que los fieles sepan cantar juntos en latín, por lo menos algunas partes del Ordinario de la Misa, como el *Gloria*, el *Credo*, y el *Sanctus*.

Directorio de las Misas para niños (pp. 5-28)

La mayor parte de este fascículo se dedica a presentar y comentar el texto del «*Directorium de Missis cum pueris*». Lo ha preparado la Sagrada Congregación del Culto Divino, a petición de los Obispos, y sobre la base de dos encuestas hechas por especialistas de liturgia, pastoral y pedagogía de distintas partes del mundo; de su colaboración se ha servido el grupo de estudio, en el que por primera vez había también dos mujeres. El Directorio manifiesta la preocupación de la Iglesia por la formación cristiana de los niños, tarea que corresponde en primer lugar a los padres, pero de la que no puede desinteresarse la propia Iglesia. Una de las características de la reforma litúrgica es el estudio de adaptaciones particulares de la liturgia a las necesidades de la psicología infantil (Bautismo de los niños, iniciación cristiana de los niños, Directorio de las Misas para niños). El Directorio se ocupa de la iniciación de los niños a la celebración eucarística, ofreciendo algunas observaciones generales en el capítulo primero; en particular, en este capítulo se pone de manifiesto la relación que existe entre la experiencia de la vida y la comprensión de muchos aspectos de la Eucaristía (banquete, saludo, perdón, intercambio de la paz, acción de gracias, etc.). El segundo capítulo trata de las Misas para adultos con asistencia también de niños, a fin de que el celebrante no se olvide de ellos, sino que haga lo posible para que se sientan formando parte de la comunidad. El tercero, el más desarrollado, trata de las Misas reservadas exclusivamente a los niños. Es el más importante, lógicamente, por las indicaciones pastorales sobre la preparación y celebración de las Misas para niños, las posibilidades de selección de textos y las adaptaciones que pueden hacerse en la estructura de la Misa, que sustancialmente debe respetarse. En efecto, la Misa de los niños debe servirles de preparación para comprender mejor y participar en la Misa de la comunidad.

Documentos de la Congregación (pp. 36-38)

Publicamos el Decreto en virtud del cual se prorroga la «*vacatio legis*» del *Ordo Unctionis infirmorum*, que ya debería haber entrado en vigor el uno de enero de 1974. Pero muchas Conferencias todavía no han podido preparar las traducciones. Entrará en vigor cuando cada Conferencia lo determine para su territorio.

Ofrecemos también el texto de una carta de la Congregación a las Conferencias Episcopales sobre la traducción de las *fórmulas sacramentales*. Dada la delicadeza de esta traducción y la necesidad de que sea exacta, pastoralmente comprensible y única para cada lengua, de ahora en adelante serán aprobadas directamente por el Santo Padre. La Congregación, de acuerdo con las Conferencias afectadas, se encargará de activar la preparación y aprobación de las fórmulas en las lenguas que, por hablarse en distintas regiones, interesan a varias Conferencias.

Music in the Liturgy: New Developments (pp. 3-4)

On the tenth anniversary of the foundation of the "Consociatio Internationalis Musicae Sacrae" the Holy Father received the members of that body in audience. He recalled the new era that had opened for Church Music as a development and support for the Liturgical Renewal. It was necessary, he said, to preserve the inheritance from the past; this should be done (at least) in centres of specialisation. However, a liturgical music for the people as a whole must be encouraged to develop, at the service of the Liturgy. The Holy Father has already recommended that the desire expressed in the Council be put into effect, namely, that people be able to sing together, and in Latin, at least the *Gloria*, *Credo*, and *Sanctus* of the Mass.

The Directory for Childrens' Masses (pp. 5-28)

The greater part of this issue is devoted to the text of the Directory for Childrens' Masses with a commentary. This document has been prepared by the Sacred Congregation for Divine Worship following requests from bishops and after enquiries made among specialists in liturgy, pastoral matters and education from all parts of the world. Their collaboration resulted in the formation of a study group, in which for the first time two ladies were present.

The directory expresses the concern of the Church for the Christian formation of children. This of course is primarily the business of the parent, but the Church cannot but be interested as well. It has been a characteristic of the liturgical reform to adapt the liturgy to the needs and the psychology of children. Instances of this are to be found in the rites for the Baptism of infants, Christian Initiation for children, Masses for children. The document is concerned to introduce children to the eucharistic celebration.

The first chapter contains general headings, particular attention being paid to the bond that exists between the experience of living and the understanding of many of the features of the eucharist, such as meal, greeting, forgiveness, exchange of signs of peace, thanksgiving and so on. The second chapter is devoted to masses for adults where children are present. The intention is that the celebrant should not forget them but find ways of making them conscious of their own membership of the community. The third chapter is the most lengthy and deals exclusively with masses for children. This section is clearly the most important, as it gives pastoral advice on the preparation and celebration of masses for children. The possibility of choosing texts, the adaptations that may be made in the structure of the mass "which should, however, be substantially respected", are all dealt with. Masses for children, in fact, should make them better able to understand and join in masses celebrated by the whole community.

Documents (pp. 36-38)

We publish the decree of "Vacatio Legis" on the Order for the Anointing of the Sick. This Ordo should have come into force on the first of January this year, but since many episcopal conferences have not been able to prepare a translation before that date it will now come into force on a date to be fixed by each conference for its own territory. We give also the text of a letter to all episcopal conferences on the translation of essential sacramental formulae. Given the delicacy of such work, its need to be exact, pastorally comprehensible and in a single form for each language, such formulae will from now on be approved directly by the Pope. This Congregation will work with the various episcopal conferences which use the same language to prepare such forms and obtain their confirmation.

Neue Perspektiven für Kirchenmusik und Kirchengesang (S. 3-4)

Aus Anlaß der Feiern zum zehnjährigen Bestehen der « Consociatio internationalis musicae sacrae » hat der Papst die Mitglieder dieser Vereinigung in Audienz empfangen. In seiner Ansprache hat Paul VI daran erinnert, daß für die Kirchenmusik eine neue Epoche begonnen habe; die Kirchenmusik müsse der gottesdienstlichen Erneuerung folgen und ihre Durchführung unterstützen. Der kirchenmusikalische Schatz früherer Zeiten müsse, wenigstens in bestimmten Fachkreisen, erhalten bleiben; gleichzeitig müsse aber auch der liturgische Volksgesang im Hinblick auf die Feier des Gottesdienstes noch besser entwickelt werden. Der Papst hat erneut empfohlen, den Wunsch des Konzils durchzuführen, daß die Gläubigen wenigstens einige Teile des Meßordinariums (Gloria, Credo, Sanctus) gemeinsam lateinisch singen können.

Direktorium für Kindermessen (S. 5-28)

Der größte Teil des Hefes ist dem Direktorium für Kindermessen (Text und Kommentar) gewidmet. Auf Wunsch von Bischöfen aus vielen Ländern der Erde wurde das Direktorium von der Gottesdienstkongregation erstellt. Die Studiengruppe, zu der erstmals auch zwei Frauen gehörten, hat sich dabei auf die Ergebnisse von zwei Umfragen bei Fachleuten der Liturgik, der Pastoral und der Pädagogik in allen Teilen der Welt gestützt. Das Direktorium bringt die Sorge der Kirche um die christliche Erziehung der Kinder zum Ausdruck. Diese ist zwar zunächst Aufgabe der Eltern, doch die Kirche kann sich ihr nicht entziehen. Die besondere Anpassung des Gottesdienstes an die Kinder ist eines der Kennzeichen der Liturgiereform (Kindertaufe, Eingliederung der Kinder in die Kirche, Direktorium für Kindermessen). Das Direktorium will die Kinder zur Eucharistiefeier hinführen. Im 1. Kapitel werden einige allgemeine Hinweise gegeben; es wird besonders aufgezeigt, wie wichtig bestimmte Lebenserfahrungen (das Grüßen, das Vergeben, das Friedensschließen, das Danken, das Mahlhalten) für das Verständnis der Eucharistiefeier sind. Das 2. Kapitel handelt von den Erwachsenemessen, an denen auch Kinder teilnehmen. Der Priester soll dabei die Kinder nicht vergessen, sondern Möglichkeiten suchen, die Kinder ihre Rolle in der Gemeinde erleben zu lassen. Das 3. und umfangreichste Kapitel handelt von den eigentlichen Kindermessen. Seine Bedeutung liegt in den pastoralen Hinweisen zur Vorbereitung und Feier der Kindermessen, in den angebotenen Möglichkeiten für die Textauswahl und für die Anpassung mancher Teile der Meßfeier. Die Grundstruktur der Messe muß im wesentlichen aber immer gewahrt bleiben; die Kindermessen sollen den Kindern ja zum Verständnis der Gemeindemesse und zur Teilnahme an ihr helfen.

Weitere Dokumente der Kongregation (S. 36-38)

Mit einem besonderen Dekret wurde die « vacatio legis » des *Ordo Unctionis infirmorum* verlängert, der am 1. Januar 1974 hätte in Kraft treten sollen. Viele Bischofskonferenzen haben die Übersetzungen noch nicht fertiggestellt. Der *Ordo* tritt zu dem Zeitpunkt in Kraft, den die jeweilige Bischofskonferenz für ihr Gebiet festlegt.

Die Gottesdienstkongregation hat an die Bischofskonferenzen ein Schreiben gerichtet bezüglich der Übersetzung jener Worte, die bei der Spendung der einzelnen Sakramente als wesentlich angesehen werden müssen. Da die Übersetzung genau und verständlich sein muß und es auch für jede Sprache nur einen einzigen Text geben darf, werden diese Übersetzungen in Zukunft direkt vom Papst approbiert. Die Gottesdienstkongregation wird sich im Einvernehmen mit den betreffenden Bischofskonferenzen um die Vorbereitung und Approbation der Übersetzungen in die Sprachen, die in verschiedenen Gebieten gesprochen werden und daher mehrere Konferenzen angehen, kümmern.

SACRA CONGREGATIO
PRO CULTU DIVINO

Notitiae

VOL. X
1974

CITTÀ DEL VATICANO

Paenitemini et credite Evangelio (Mc 1, 15). *Imago, quae involucrum periodici nostri hoc anno exornat, in memoriam revocare intendit thema a Summo Pontifice Paulo VI celebrationi Anni Sancti propositum. Nam vocatio ad conversionem, quae corda hominum ad adventum Regni Dei praeparavit in Ioannis Baptistae praedicatione, necessaria est ad reconciliationem cum Deo et cum hominibus assequendam.*

Allocutiones Summi Pontificis

DE THESAURO MUSICAE ET CANTUS SACRI SERVANDO ET SIMUL PROVEHENDO

*Diebus 11-14 octobris 1973, Consociatio Internationalis Musicae Sacrae, Romae peculiare celebrationes et adunationes habuit, completo primo decennio ipsius Consociationis, cuius membra Summus Pontifex peculiari Audientia exceptit et his verbis allocutus est:*¹

Chers Fils et Filles,

C'est toujours une joie pour Nous de pouvoir aborder les problèmes de la musique sacrée, dont l'importance est capitale pour la vie liturgique de l'Eglise. C'est pourquoi, saluant aujourd'hui les membres de la « Consociatio internationalis musicae sacrae », dont la compétence dans le domaine musical est connue, Nous voulons leur redire combien Nous tenons à ce que leur travail suive toujours, grâce à une étude objective et approfondie, les directives tracées par le Saint-Siège pour promouvoir le succès de la réforme liturgique.

Nous le rappelions encore récemment: une époque nouvelle s'ouvre pour la musique sacrée. Si elle est pleine d'espérance, elle ne va pas non plus sans difficultés et sans crises. Pour en favoriser l'heureuse solution, il importe que votre Association joue pleinement le rôle à la fois de conservation et de promotion qui s'impose actuellement. *Conservation*, oui. Il importe en effet de conserver, au moins dans certains centres spécialisés, le patrimoine de musique et de chant sacré qui appartient en propre à l'Eglise latine. Il faut aussi former les fidèles à établir un lien entre le culte et une expression musicale qui lui soit appropriée, spécialement en ce qui concerne le chant liturgique. Il faut en outre louer le souci de ceux qui cherchent à maintenir, dans les répertoires de chants liturgiques habituels, au moins les quelques formules jusqu'ici universellement utilisées, dans la langue latine et en grégorien. Elles sont tout à fait aptes à permettre le chant communautaire même à des fidèles de pays différents, à certains

¹ *L'Osservatore Romano*, 13 octobre 1973.

moments privilégiés du culte catholique, tels que par exemple le *Gloria*, le *Credo*, le *Sanctus* de la Messe. Nous disons aussi *promotion*: avec la réforme liturgique inaugurée par le Concile s'ouvrent des perspectives nouvelles pour la musique de l'Eglise et pour le chant sacré. Une nouvelle floraison d'art musical religieux est attendue aujourd'hui, puisqu'en chaque pays on admet dans le culte la langue usuelle, qui ne doit pas être privée de la beauté et de la force d'expression d'une musique religieuse et d'un chant adapté. Développant les exigences de la pastorale liturgique, le Concile rappelait opportunément que « l'Eglise approuve toutes les formes d'art véritable, si elles sont dotées des qualités requises, et les admet dans le culte divin » (*Constitution sur la sainte Liturgie*, n. 112). Il vous appartient donc de mettre tous vos efforts à son service, pour en assurer la dignité et la beauté, et pour permettre à tout le peuple chrétien de participer effectivement et avec profit à la prière de l'Eglise.

Avec amour, vous cultivez le patrimoine spirituel et artistique hérité du passé. Ce précieux dépôt, constitué au prix de tant de peines, doit vous être une indication et un encouragement pour votre action. C'est dès maintenant, en effet, qu'il faut développer les germes d'un nouveau progrès musical au service du culte, afin d'assurer à l'Eglise d'aujourd'hui et de demain une musique sacrée vivante et actuelle, digne de prendre place à côté de celle des siècles passés.

Chers Fils et Filles, c'est dans cet esprit que Nous vous encourageons de grand cœur à servir efficacement l'Eglise. Certain que vous saurez collaborer de manière féconde avec tous ceux qui s'efforcent de promouvoir la musique sacrée par amour de l'Eglise et de sa divine liturgie, Nous vous accordons notre paternelle Bénédiction Apostolique.

In nostra Familia

Die 15 octobris 1973 ad caelestem Patriam peragravit Exc.mus D. Claudius ROLLAND, Episcopus Atsirabensis in Madagascaria, qui fuit Praeses Commissionis liturgicae nationalis. Eius vita et opera, praesertim actus missionariae, illustrata sunt in L'Osservatore Romano (9 gennaio 1974) et in La Croix (22 déc. 1973). Veneratum Praesulem et impigrum Christi operarium communibus precibus Deo commendamus.

Sacra Congregatio pro Cultu Divino

DIRECTORIUM DE MISSIS CUM PUERIS

INTRODUCTIO

1. Pueros baptizatos, qui adhuc plene initiandi sunt per sacramenta Confirmationis et Eucharistiae, necnon eos, qui recens iam ad sacram Communionem admissi sunt, peculiariter fovere debet Ecclesia. Condiciones enim vitae hodiernae, in quibus pueri adlescunt, profectui eorum spiritali minus favent.¹ Insuper parentes non raro obligationes educationis christianae in Baptismo filiorum suorum susceptas vix implent.

2. Quoad pueros in Ecclesia educandos peculiaris difficultas ex eo oritur, quod celebrationes liturgicae, praesertim eucharisticae, vim innatam paedagogicam² in pueros plene exercere non possunt. Quamvis nunc in Missa sermonem patrium adhibere liceat, tamen verba et signa captui puerorum non satis aptata sunt.

Re quidem vera pueri etiam in vita sua cotidiana non semper omnia intellegunt, quae cum adultis experiuntur, quin iis ex hoc taedium oriatur. Inde nec pro liturgia postulari potest ut semper omnia et singula iis intellegibilia esse debeant. Tamen damnum spiritale timendum est, si pueri per annos in Ecclesia iterum iterumque vix comprehensibilia experiantur; recens enim psychologia probavit, quam profunde pueri experientia religiosa infantiae et primae pueritiae formantur vi capacitatis religiosae singularis, qua gaudent.³

¹ Cfr. S. Congr. pro Clericis, *Directorium catechisticum generale*, 5: AAS 64, 1972, pp. 101-102.

² Cfr. Conc. Vat. II, Const. de S. Liturgia *Sacrosanctum Concilium*, 33.

³ Cfr. S. Congr. pro Clericis, *Directorium catechisticum generale*, 78: AAS 64, 1972, pp. 146-147.

3. Ecclesia, Magistrum suum secuta, qui parvulos « complexans ... benedicebat » (Mc 10, 16), pueros hac in condicione constitutos sibi-metipsis relinquere nequit. Inde mox post Concilium Vaticanum II, quod iam in Constitutione de sacra Liturgia de necessitate aptationis liturgiae ad diversos coetus locutum erat,⁴ diligentius, praesertim in prima Synodo Episcoporum anno 1967 Romae habita, coepit considerare, quomodo participatio puerorum in liturgia facilius evadere posset. Explicitis verbis illa occasione oblata Praeses Consilii ad exsequendam Constitutionem de sacra Liturgia dixit agi quidem non posse « de efformando aliquo ritu omnino speciali, sed potius de quibusdam elementis retinendis vel brevianis vel omittendis, de quibusdam textibus magis aptis seligendis ».⁵

4. Postquam per Institutionem generalem Missalis Romani instaurati anno 1969 editam omnia et singula pro celebratione eucharistica cum populo statuta sunt, haec Congregatio, petitionibus ex toto orbe catholico iterum iterumque receptis obsecuta, peculiare Directorium pro Missis cum pueris tamquam supplementum huius Institutionis apparare coepit, cooperantibus viris et mulieribus peritis ex omnibus fere nationibus.

5. Conferentiis Episcoporum aut singulis Episcopis hoc Directorio perinde ac Institutione generali quaedam aptationes reservantur.⁶

Eadem Conferentiae aptationes Missae pro pueris in sua ditione forte necessarias, quippe quae Directorio generali contineri nequeant, iuxta art. 40 Constitutionis de sacra Liturgia, Apostolicae Sedi proponant, de ipsius consensu introducendas.

6. Directorium prae oculis habet pueros, qui nondum in aetatem quam vocant prae-adolescenciam, intraverunt. Per se non loquitur de pueris sive corporaliter sive mentaliter impeditis, quia non raro pro iis largior aptatio necessaria est;⁷ tamen normae, quae sequuntur, mutatis rebus mutandis, iis etiam applicari possunt.

⁴ Cfr. Conc. Vat. II, Const. de S. Liturgia *Sacrosanctum Concilium*, 38; cfr. etiam S. Congr. pro Cultu Divino, *Instructio Actio pastoralis*, 15 maii 1969: AAS 61, 1969, pp. 806-811.

⁵ De Liturgia in prima Synodo Episcoporum: *Notitiae* 3, 1967, p. 368.

⁶ Cfr. infra nn. 19, 32, 33.

⁷ Cfr. *Ordinem Missae cum pueris surdis mutisque regionis linguae germanicae*, die 26 iunii 1970 ab hac Congregatione probatum seu confirmatum (Prot. n. 1546/70).

7. In primo capite Directorii (nn. 8-15) quasi fundamentum ponitur, ubi disseritur de multimoda puerorum manuactione versus liturgiam eucharisticam; alterum caput breviter tractat de Missis cum adultis (nn. 16-19), quas etiam pueri participant; tertium demum caput (nn. 20-54) fusius agit de Missis cum pueris, quas nonnulli tantum adulti participant.

CAPUT I

DE MANUACTIONE PUERORUM VERSUS CELEBRATIONEM EUCHARISTICAM

8. Cum vita plene christiana cogitari nequeat sine participatione actionum liturgicarum, in quibus a fidelibus in unum congregatis mysterium paschale celebratur, initiatio religiosa puerorum ab hoc fine aliena esse non debet.⁸ Ecclesia, quae infantes baptizat, confisa donis hoc sacramento collatis, curare debet, ut baptizati crescant in communione cum Christo et fratribus, cuius communionis signum et pignus est participatio mensae eucharisticae, ad quam pueri praeparantur vel in cuius significationem profundius introducuntur. Quam formationem liturgicam et eucharisticam separare non licet ab educatione universali et humana et christiana; immo nocivum esset, si formatio liturgica tali fundamento careret.

9. Inde omnes, ad quos spectat pueros instituere, unitis viribus et collatis consiliis ad id tendant, ut illi, etsi aliqualem iam sensum Dei rerumque divinarum habent, iuxta aetatem et progressionem personalem experiantur etiam valores humanos, qui celebrationi eucharisticae insident, uti sunt actio communitaria, salutatio, capacitas auscultandi necnon veniam petendi et tribuendi, expressio grati animi, experientia actionum symbolicarum, convivii amicalis, celebrationis festivae.⁹

Catecheseos eucharisticae, de qua in n. 12, erit tales valores humanos ita excolere, ut pueri gradatim iuxta aetatem et condiciones psycho-

⁸ Cfr. Conc. Vat. II, Const. de S. Liturgia *Sacrosanctum Concilium*, 14, 19.

⁹ Cfr. S. Cong. pro Clericis, *Directorium catechisticum generale*, 25: AAS 64, 1972, p. 114.

logicas et sociales animos aperiant ad valores christianos percipiendos et ad mysterium Christi celebrandum.¹⁰

10. Maximam partem in his valoribus humanis et christianis inculcandis habet familia christiana.¹¹ Inde institutio christiana, quae parentibus praebetur vel aliis personis, quibus incumbit educatio, etiam ratione habita formationis liturgicae puerorum valde fovenda est.

Vi conscientiae officii in Baptismo infantium suorum libere accepti parentes obligatione tenentur pueros gradatim docendi orare, cum iis cotidie comprecantes eosque ad preces privatim fundendas manuducentes.¹² Si pueri ita praeparati iam a teneris annis, quandocumque id desiderant, una cum familia Missam participant, facilius incipient in communitate liturgica cantare et orare, immo quodammodo iam praesentient mysterium eucharisticum.

Si autem parentes in fide debiliores sunt et tamen institutionem christianam puerorum desiderant, saltem invitentur ad valores humanos, de quibus supra, cum pueris communicandos et, occasione data, ad partem habendam in coetibus parentum et in celebrationibus non eucharisticis, quae cum pueris fiunt.

11. Insuper communitates christianae, ad quas singulae familiae pertinent vel in quibus pueri vivunt, officio devinciuntur circa pueros in Ecclesia baptizatos. Communitas christiana testimonium Evangelii praebens, fraternam caritatem vivens, mysteria Christi actuose celebrans optima schola est institutionis christianae et liturgicae pro pueris, qui in ea vivunt.

Intra communitatem christianam, patrini vel aliae personae navitate spectatae, impetu apostolico motae, familiis, quae partem suam in educatione christiana vix implent, magnum possunt afferre adiumentum ad pueros debite catechizandos.

Peculiariter iisdem finibus inserviunt « prae-scholae » et scholae catholicae necnon varii coetus puerorum.

12. Quamvis ipsa liturgia vim sibi propriam eruditionis¹³ etiam in pueros semper exerceat, debitum momentum meretur intra insti-

¹⁰ Cfr. Conc. Vat. II, Decl. de educatione christiana *Gravissimum educationis*, 2.

¹¹ Cfr. *ibid.*, n. 3.

¹² Cfr. S. Congr. pro Clericis, *Directorium catechisticum generale*, 78: AAS 64, 1972, p. 147.

¹³ Cfr. Conc. Vat. II, Const. de S. Liturgia *Sacrosanctum Concilium*, 33.

tutionem catechetica et scholarem et paroecialem catechesis de Missa,¹⁴ conducens ad eius actuosam, consciam et genuinam participationem.¹⁵ Talis catechesis « puerorum aetati et ingenio sane accommodata eo tendere debet, ut per praecipuos ritus et preces tradatur Missae significatio, etiam ad vitae Ecclesiae participationem quod attinet »;¹⁶ hoc praesertim dicendum est de textibus ipsius Precis eucharisticae et de acclamationibus, quibus hanc pueri participant.

Peculiari mentione digna est illa catechesis, qua pueri ad primam Communionem praeparantur. In ea non tantum discant, quae sint veritates fidei circa Eucharistiam, sed quomodo deinceps, pro modulo suo paenitentia praeparati, plene corpori Christi inserti actuose cum populo Dei Eucharistiam participare possint, partem habentes in mensa Domini et in communitate fratrum.

13. Magnam partem in formatione liturgica puerorum et in eorum praeparatione ad vitam liturgicam Ecclesiae habere possunt etiam celebrationes varii generis, quibus pueri quaedam elementa liturgica vi ipsius celebrationis facilius percipiunt, uti sunt salutatio, silentium, laus communis, praesertim ea quae fit cantu communi. Caveatur tamen, ne celebrationes huiusmodi indolem nimis didacticam induant.

14. Magis magisque in his celebrationibus iuxta captum puerorum verbum Dei locum obtineat. Immo crescente capacitate spiritali sat frequenter cum iis habeantur sacrae verbi Dei celebrationes proprie dictae, praesertim tempore Adventus et Quadragesimae.¹⁷ Quae celebrationes aestimationem verbi Dei apud pueros magnopere fovere possunt.

15. Omnis institutio liturgica et eucharistica, salvis iis, quae dicta sunt, semper ad id tendere debet, ut vita cotidiana puerorum in dies magis Evangelio respondeat.

¹⁴ Cfr. S. Congr. Rituum, *Instructio Eucharisticum mysterium*, 25 maii 1967, 14: AAS 59, 1967, p. 550.

¹⁵ Cfr. S. Congr. pro Clericis, *Directorium catechisticum generale*, 25: AAS 64, 1972, p. 114.

¹⁶ S. Congr. Rituum, *Instructio Eucharisticum mysterium*, 25 maii 1967, 14: AAS 59, 1967, p. 550; cfr. etiam S. Congr. pro Clericis, *Directorium catechisticum generale*, 57: AAS 64, 1972, p. 131.

¹⁷ Cfr. Conc. Vat. II, Const. de S. Liturgia *Sacrosanctum Concilium*, 35, 4.

CAPUT II

DE MISSIS CUM ADULTIS, QUAS ETIAM PUERI PARTICIPANT

16. In multis locis, imprimis diebus dominicis et festis, Missae paroeciales celebrantur, quas simul cum magno numero adulatorum non pauci pueri participant. In his Missis testimonium fidelium adulatorum magnum effectum habere potest apud pueros. Sed et adulti ex eo, quod in tali celebratione experiuntur partem, quam pueri in communitate christiana habent, emolumentum spiritale capiunt. Spiritus christianus familiarum magnopere fovetur, si pueri tales Missas simul cum parentibus et aliis membris familiae participant.

Ipsi infantes, qui Missam participare adhuc nequeunt vel nolunt, in fine Missae adduci possunt, simul cum communitate benedicendi, postquam v. gr. adiutrices quaedam paroeciales eos inter Missam in loco separato custodierunt.

17. Tamen in Missis huius generis sedulo cavendum est, ne pueri se neglectos sentiant propter incapacitatem participandi et intellegendi ea, quae in celebratione aguntur et proclamantur. Aliquo saltem modo ratio habeatur eorum praesentiae, v. gr. alloquendo eos peculiariter in monitionibus (v. gr. in initio et in fine Missae) et in aliqua parte homiliae.

Immo fortasse aliquando, si condicio locorum et personarum id permittit, opportunum erit liturgiam verbi cum homilia in aliquo loco separato, sed non nimis distante cum pueris celebrare, qui, antequam liturgia eucharistica incipiat, introducuntur in locum, ubi adulti interrim propriam liturgiam verbi celebraverunt.

18. Valde utile esse potest in his Missis quaedam pueris officia concedere; possunt v. gr. afferre dona, unum alterumve ex cantibus Missae exsequi.

19. Interdum huiusmodi Missa, si numerus puerorum notabilis est, opportune ita ordinetur, ut etiam magis puerorum postulatis satisfaciatur. Tunc homilia ad pueros dirigatur, ita tamen ut etiam adulti ex ea fructum capere possint. Praeter aptationes in ipso Ordine Missae iam exstantes una aliave ex aptationibus peculiaribus infra descriptis, in Missa cum adultis, quam etiam pueri participant, adhiberi potest, ubicumque Episcopus id permiserit.

CAPUT III

DE MISSIS CUM PUERIS,
QUAS NONNULLI TANTUM ADULTI PARTICIPANT

20. Praeter Missas, quae a pueris una cum parentibus et aliis familiae membris participantur, quaeque nec semper nec ubique fieri possunt, commendantur, praesertim infra hebdomadam, Missae cum solis pueris celebrandae, nonnullis tantum adultis participantibus. In his Missis quasdam aptationes necessarias esse ab initio instaurationis liturgicae omnibus persuasum est.¹⁸

De quibus aptationibus, et quidem generalioribus tantum, infra (nn. 38-54) sermo erit.

21. Semper prae oculis habendum est tales celebrationes eucharisticas pueros versus Missas adultorum manuducere debere, praesertim eas, ad quas communitas christiana in dominicis convenire debet.¹⁹ Inde, salvis aptationibus quoad aetatem necessariis, non perveniatur ad ritus omnino speciales,²⁰ qui nimis differant ab Ordine Missae cum populo celebrandae. Finis variorum elementorum semper iis respondere debet, quae in Institutione generali Missalis Romani de singulis dicta sunt, etiamsi aliquando propter rationes pastorales *identitas* absoluta inculcari nequit.

DE OFFICIIS ET MINISTERIIS IN CELEBRATIONE

22. Principia actuosae et consciae participationis quodammodo a fortiori valent, si Missae cum pueris celebrantur. Inde curetur, ut omnia fiant ad talem participationem augendam et impensiolem reddendam. Hanc ob rem quam plurimi pueri partes speciales in celebratione agant; cuius modi hae sunt: locum et altare apparare (cfr. n. 29), munere cantoris fungi (cfr. n. 24), in choro cantare, musicam instrumentis exsequi (cfr. n. 32), lectiones proferre (cfr. nn. 24 et 47), respondere infra homiliam (cfr. n. 48), intentiones orationis universalis

¹⁸ Cfr. supra, 3.

¹⁹ Cfr. Conc. Vat. II, Const. de S. Liturgia *Sacrosanctum Concilium*, 42 et 106.

²⁰ Cfr. De Liturgia in prima Synodo Episcoporum: *Notitiae* 3, 1967, p. 368.

recitare, dona ad altare afferre necnon similes hisce actiones facere iuxta consuetudines diversorum populorum (cfr. n. 34).

Ad participationem fovendam aliquando iuvabunt etiam quaedam additiones, v. gr. insertio causarum ad gratias agendas, antequam sacerdos dialogum Praefationis incipiat.

In his omnibus prae oculis habeatur actiones externas sine fructu manere, immo nocivas esse, nisi internae participationi puerorum inserviant. Quapropter sacrum silentium etiam in Missis cum pueris suum momentum habet (cfr. n. 37). Magna cum diligentia attendatur, ne pueri obliviscantur omnes participationis formas culmen suum obtinere in Communione eucharistica, in qua Corpus et Sanguis Christi ut cibus spiritalis accipiuntur.²¹

23. Sacerdoti Missam cum pueris celebranti cordi sit reddere celebrationem festivam, fraternam, meditativam;²² magis enim quam in Missis cum adultis haec animorum dispositio in celebratione a sacerdote efficiatur. Pendet ex eius praeparatione personali necnon ex eius modo cum aliis sese gerendi et loquendi.

Dignitati, claritati et simplicitati gestuum apprime consulat. Alloquens pueros ita se exprimat, ut facile intellegi possit, vitata tamen quavis forma nimis puerili.

Monitiones libere proferendae²³ pueros conducant ad genuinam participationem liturgicam nec sint explanationes mere didacticae.

Ad corda puerorum movenda iuvabit, si eos sacerdos quandocumque propriis verbis invitaverit, v. gr. ad actum paenitentialem, ad orationem super oblata, ad orationem dominicam, ad pacem dandam, ad Communionem.

24. Cum Eucharistia semper sit actio totius communitatis ecclesialis, optanda est participatio saltem nonnullorum adutorum, qui non tamquam vigilantes, sed tamquam comprecantes Missam participant et pueros, quatenus necessarium est, adiuvent.

Nil impedit, quin unus ex his adultis, qui cum pueris Missam participant, annuente parochi vel rectore Ecclesiae, post Evangelium verba ad pueros dirigat, praesertim si sacerdos difficulter tantum mentis

²¹ Cfr. *Institutio generalis Missalis Romani*, 56.

²² Cfr. *infra*, 37.

²³ Cfr. *Institutio generalis Missalis Romani*, 11.

habitu puerorum sese aptat. Qua in re servantur normae S. Congregationis pro Clericis.

Etiam in Missis cum pueris diversitas ministeriorum foveatur, ut celebratio tanquam communitaria appareat;²⁴ adhibeantur, ex. gr., lectores et cantores sive ex pueris sive ex adultis. Ita varietate vocum taedium vitabitur.

DE LOCO ET TEMPORE CELEBRATIONIS

25. Locus primarius celebrationis eucharisticae cum pueris est ecclesia, in qua tamen, si praesto est, diligenter seligatur spatium, quod numero participantium respondeat et in quo libere se gerere possint pueri iuxta postulata liturgiae vivae aetati eorum congruae.

Si autem ecclesia his postulatis non respondeat, opportunum erit interdum extra locum sacrum cum pueris Eucharistiam celebrare, sed tunc locus sit aptus tantaque celebratione dignus.²⁵

26. Pro Missis cum pueris illud tempus diei seligatur, quod melius convenit circumstantiis, in quibus vivunt, ita ut quam maxime aperti sint ad verbum Dei audiendum et ad Eucharistiam celebrandam.

27. Missa infra hebdomadam a pueris participanda certe cum maiore fructu et minore periculo taedii celebrari potest, si (ex. gr. in collegiis, in quibus pueri simul vivunt) non cotidie fit; insuper diligentius praeparari potest, si longius spatium temporis inter varias celebrationes intercedit.

Interdum praeferenda est communis precatio, ad quam pueri etiam sponte conferre possunt, vel communis meditatio vel sacra verbi Dei celebratio, quae priores celebrationes eucharisticas continuat et ad posteriores profundius participandas valet.

28. Quandocumque numerus puerorum, qui simul Eucharistiam celebrant, nimius est, participatio attentata et conscia difficilior evadit. Itaque, si fieri potest, plures coetus efficiantur, qui non rigide iuxta aetatem, sed attentata formationis religiosae progressionem et praeparationem catechetica constituentur.

Infra hebdomadam autem tales coetus opportune diebus diversis ad sacrificium Missae invitentur.

²⁴ Cfr. Conc. Vat. II, Const. de S. Liturgia *Sacrosanctum Concilium*, 28.

²⁵ Cfr. *Institutio generalis Missalis Romani*, 253.

DE PRAEPARATIONE CELEBRATIONIS

29. Sedulo et tempestive quaevis celebratio eucharistica cum pueris praeparetur, praesertim quoad orationes, cantus, lectiones, intentiones orationis universalis, collatis consiliis cum adultis et cum pueris, qui ministerium peculiare in his Missis exercent. In apparando et ornando loco celebrationis necnon in praeparandis calice cum patena et urceolis, si fieri potest, aliqui ex pueris partem habeant. Salva congrua participatione interiore, etiam tales actiones fovendo sensui communitariae celebrationis inservire possunt.

DE CANTU ET MUSICA

30. Cantus, si magni fieri debet in omnibus celebrationibus, praesertim in Missis cum pueris celebrandis propter eorum affinitatem peculiarem ad musicam, attentis ingenio diversorum populorum et capacitate puerorum praesentium propria, omnimode fovendus est.²⁶

Ubi fieri potest, acclamationes, praesertim eae, quae ad Precem eucharisticam pertinent, a pueris potius cantentur quam recitentur.

31. Ad faciliorem reddendam participationem puerorum in cantibus « Gloria », « Credo », « Sanctus » et « Agnus Dei » adhibere licet cum modis musicis aptas interpretationes populares ab auctoritate competentis receptas, etiamsi in omnibus cum textibus liturgicis non concordent.²⁷

32. Etiam in Missis cum pueris « musica instrumenta magnam utilitatem ... afferre possunt », ²⁸ praesertim si ab ipsis pueris adhibentur. Inserviunt enim vel cantui, quem sustentant, vel meditationi puerorum, quam nutriunt; interdum gaudium festivum et laudem Dei modo suo exprimunt.

Sedulo semper caveatur, ne musica cantui praeponderet vel apud pueros potius distractionem quam aedificationem gignat; respondeat oportet fini, qui singulis temporis spatiis, quibus inter Missam musica editur, propositus est.

²⁶ Cfr. *Institutio generalis Missalis Romani*, 19.

²⁷ Cfr. S. Congr. Rituum, *Instructio Musicam sacram*, 5 martii 1967, 55: AAS 59, 1967, p. 316.

²⁸ *Ibid.*, 62: AAS 59, 1967, p. 318.

Sub iisdem cautelis et cum debita circumspectione ac peculiari discretionem etiam musica technice effecta in Missa cum pueris adhiberi potest, iuxta normas a Conferentiis Episcoporum statutas.

DE GESTIBUS

33. Ratione habita naturae liturgiae tamquam actionis totius hominis et psychologiae puerorum, participatio per gestus et habitus corporis in Missis cum pueris magnopere fovenda est, iuxta aetatem et locorum consuetudinem. Multum pendet non tantum e gestibus sacerdotis,²⁹ sed etiam e modo, quo tota communitas puerorum se gerit.

Si qua Conferentia Episcoporum iuxta normam Institutionis generalis Missalis Romani gestus, qui in Missa occurrunt, ingenio populi aptat,³⁰ respectum habeat etiam condicionis peculiaris puerorum, vel pro pueris tantum tales aptationes determinet.

34. Inter actiones, quae gestibus adnumerantur, peculiari mentione dignae sunt processiones et aliae actiones participationem corporis secumferentes.

Ingressus processionalis puerorum cum sacerdote celebrante iuvare potest, quo melius sentiat communionem tunc constitui;³¹ participatio saltem aliquorum puerorum in processione cum Evangelio clarius patefacit praesentiam Christi, verbum populo suo annuntiantis; processio puerorum cum calice et donis vim et sensum praeparationis donorum manifestius exprimit; processio ad communionem debite ordinata multum iuvat ad pietatem puerorum fovendam.

DE ELEMENTIS VISUALIBUS

35. Ipsa liturgia Missae multa elementa visualia continet, quibus apud pueros maximum momentum tribuendum est; quod dicendum est praesertim de elementis visualibus peculiaribus in decursu anni liturgici, uti sunt adoratio crucis, cereus paschalis, lumina in festo Praesentationis Domini, diversitas colorum et ornamentorum liturgicorum.

²⁹ Cfr. supra, 23.

³⁰ Cfr. *Institutio generalis Missalis Romani*, 21.

³¹ Cfr. *ibid.*, 24.

Praeter illa elementa visualia ipsi celebrationi atque loco celebrationis inhaerentia alia opportune introducuntur, quae pueris permittant magnalia Dei in creatione et redemptione perpetrata oculis percipere et ope visus precationem suffulciunt. Numquam liturgia appareat tamquam res arida et mere ad cogitationes pertinens.

36. Eadem de causa usus etiam imaginum ab ipsis pueris praeparatarum utilis esse potest, v. gr. ad homiliam illustrandam, ad intentiones orationis universalis visibiliter demonstrandas, ad meditationem inspirandam.

DE SILENTIO

37. Etiam in Missis cum pueris « silentium, tamquam pars celebrationis, suo tempore est servandum », ³² ne nimia pars tribuatur actioni externae; nam etiam pueri pro modulo suo meditationis sunt revera capaces. Tamen quadam manuuctione indigent, ut discant iuxta momenta diversa (v. gr. post Communionem ³³ vel etiam post homiliam) ad seipsos converti vel breviter meditari vel in corde suo Deum laudare et orare. ³⁴

Insuper curandum est — et quidem diligentius quam in Missis cum adultis — ut textus liturgici sine festinatione et intellegibiliter proferantur, debitis pausis interiectis.

DE PARTIBUS MISSAE

38. Salva semper structura generali Missae, quae « duabus partibus quodammodo constat, liturgia nempe verbi et eucharistica », necnon quibusdam ritibus celebrationem aperientibus et concludentibus, ³⁵ intra singulas partes celebrationis sequentes aptationes necessariae videntur, ut pueri reapse « fidei mysterium ... per ritus et preces » ³⁶ secundum leges psychologicas pueritiae more suo experiantur.

³² *Institutio generalis Missalis Romani*, 23.

³³ Cfr. S. Congr. Rituum, *Instructio Eucharisticum mysterium*, 38, 25 maii 1967: *AAS* 59, 1967, p. 562.

³⁴ Cfr. *Institutio generalis Missalis Romani*, 23.

³⁵ *Ibid.*, 8.

³⁶ Conc. Vat. II, Const. de S. Liturgia *Sacrosanctum Concilium*, 48.

39. Ne differentia inter Missas cum pueris et Missas cum adultis nimia evadat,³⁷ aliqui ritus et textus pueris numquam aptentur, uti « acclamationes et responsiones fidelium salutationibus sacerdotis », ³⁸ oratio dominica, formula trinitaria in fine benedictionis, qua sacerdos Missam concludit. Suadetur etiam, ut pueri paulatim — salvo usu Symboli Apostolorum, de quo in n. 49 — assuefiant Symbolo Nicaeno-Constantinopolitano.

a) *De ritu initiali.*

40. Cum ritus initialis in Missa eo spectet, « ut fideles in unum convenientes communionem constituent et recte ad verbum Dei audiendum digneque Eucharistiam celebrandam sese disponant », ³⁹ curandum est, ut illa dispositio in pueris oriatur nec periclitetur nimietate rituum, qui hic proponuntur.

Inde aliquando licet unum alterumve elementum ritus initialis omittere, aliud autem forsitan magis amplificare. Semper adsit saltem aliquod elementum introductorium, quod per collectam concluditur. In electione singulorum elementorum attendatur, ut unumquodque elementum tempore suo appareat nullumque penitus neglegatur.

b) *De lectione verbi Dei eiusque explanatione.*

41. Cum lectiones e Sacra Scriptura desumptae « partem praecipuam liturgiae verbi » constituent,⁴⁰ etiam in Missis cum pueris celebrandis numquam desit lectio biblica.

42. Quod vero attinet ad numerum lectionum in dominicis et festis, servanda sunt decreta Conferentiarum Episcopaliū. Si tres vel duae lectiones in dominicis vel feriis praestitutae difficulter tantum a pueris intellegi possunt, licet duas vel unam tantum ex iis legere; numquam tamen desit lectio ex Evangelio desumpta.

43. Si omnes lectiones diei assignatae captui puerorum minus convenire videntur, licet lectiones seu lectionem seligere vel e Lectionario Missalis Romani vel immediate ex Bibliis, attentis tamen temporibus

³⁷ Cfr. supra, 21.

³⁸ *Institutio generalis Missalis Romani*, 15.

³⁹ *Ibid.*, 24.

⁴⁰ *Ibid.*, 33.

liturgicis. Suadetur autem, ut singulae Conferentiae Episcoporum Lectionaria pro Missis cum pueris conficienda curent.

Si propter captum puerorum necessarium videtur unum alterumve versiculum lectionis biblicae omittere, hoc caute fiat et ita, « ne sensus textus aut mens et quasi stilus Scripturae mutilentur ».⁴¹

44. In seligendis lectionibus criterium sumatur a qualitate potius quam a quantitate textus Sacrae Scripturae. Non semper et per se lectio brevior pueris aptior est quam alia protracta. Omnia pendunt ex utilitate spiritali, quam lectio pueris praebere potest.

45. Quia in ipso textu biblico « Deus populum suum alloquitur ... et ipse Christus per verbum suum in medio fidelium praesens adest », ⁴² vitentur paraphrases Sacrae Scripturae. Commendatur tamen usus versionum, quae, ab auctoritate competenti admissae, pro catechesi puerorum forsitan iam exstent.

46. Inter lectiones cantentur vel versiculi psalmorum iuxta intelligentiam puerorum diligenter selecti vel canticum in modum psalmorum vel « Alleluia » cum versu simplici. Semper autem in his cantibus pueri partem habeant. Nil impedit, quin interdum silentium meditativum pro cantu substituitur.

Si unica tantum lectio seligitur, cantus edi potest post homiliam.

47. Ut pueri lectiones biblicas suas faciant et dignitatem verbi Dei in dies magis dignoscant, magni aestimanda sunt omnia elementa, quae interpretationi lectionum inserviunt.

Inter quae elementa admonitiones enumerandae sunt, quae lectiones praecedunt ⁴³ et pueros ad bene et fructuose audiendum excitant, vel contextum explicando vel ad ipsum textum conducendo. In Missa de Sancto diei ad ea interpretanda et illustranda, quae ex Sacra Scriptura proferuntur, aliquid ex eius vita narrari potest non tantum in homilia, sed etiam ante lectiones biblicas in modum admonitionis.

Ubi textus lectionis id suadet, utile esse potest ut ipsi pueri eum distributis partibus legant, quemadmodum pro lectione Passionis Domini in Hebdomada Sancta statutum est.

⁴¹ Missale Romanum, *Lectionarium I*, De Ordine lectionum Missae, Praenotanda generalia, 7 d.

⁴² *Institutio generalis Missalis Romani*, 33.

⁴³ Cfr. *ibid.*, 11.

48. In omnibus Missis cum pueris magnum momentum homiliae tribuendum est, quam verbum Dei explanatur. Homilia pueris destinata interdum in dialogum cum iis transibit, nisi praeferatur, ut in silentio auscultent.

49. Si Symbolum in fine liturgiae verbi occurrit, apud pueros sumi potest Symbolum Apostolicum, quippe quod inest eorum institutioni catecheticae.

c) *De orationibus praesidentialibus.*

50. Ut sacerdos in orationibus praesidentialibus pueros revera sibi sociare possit, licet ei textus pueris aptiores e Missali Romano seligere, attento tamen tempore liturgico.

51. Interdum principium selectionis non sufficiet, ut pueri orationes considerare possint tamquam expressionem vitae propriae et suae experientiae religiosae,⁴⁴ cum orationes compositae sint pro fidelibus adultis. In hoc casu nil impedit, quin textus orationum Missalis Romani necessitatibus puerorum aptentur, ita tamen, ut, fine et quodammodo etiam substantia servatis, omnia vitentur, quae a genere litterario orationis praesidentialis aliena sunt, uti adhortationes de moribus et modus loquendi nimis puerilis.

52. Summum momentum in Eucharistia cum pueris celebranda competit Preci eucharisticae, quae est culmen totius celebrationis.⁴⁵ Multum pendet e modo, quo haec Prex a sacerdote profertur⁴⁶ atque a pueris auscultando et acclamando participatur.

Ipsa animorum dispositio, quae in hoc centro celebrationis requiritur, tranquillitas et reverentia, quibus omnia fiunt, pueros maxime attentos reddere debent ad praesentiam realem Christi in altari sub speciebus panis et vini, ad eius oblationem, ad gratiarum actionem per ipsum et cum ipso et in ipso necnon ad oblationem Ecclesiae, quae tunc fit et qua fideles semetipsos et vitam suam cum Christo Patri aeterno offerunt in Spiritu Sancto.

⁴⁴ Cfr. Consilium ad exsequendam Constitutionem de sacra Liturgia, *Instructio sur la traduction des textes liturgiques pour la célébration avec le peuple*, 20, 25 januarii 1969: *Notitiae* 5, 1969, p. 7.

⁴⁵ Cfr. *Institutio generalis Missalis Romani*, 54.

⁴⁶ Cfr. supra, 23 et 37.

Adhibendae sunt interim quattuor Preces ab auctoritate suprema pro Missis cum adultis approbatae et in usum liturgicum inductae, donec Apostolica Sedes pro Missis cum pueris aliter provideat.

d) *De ritibus ante Communionem.*

53. Prece eucharistica finita, semper sequantur oratio dominica, fractio panis et invitatio ad Communionem,⁴⁷ quia his elementis maximum momentum competit in structura huius partis Missae.

e) *De Communionem et de ritibus, qui eam sequuntur.*

54. Omnia fiant, ut pueri apte dispositi, qui ad Eucharistiam iam admissi sunt, tranquille et cum recollectione animi ad sacram mensam accedant, ut plene participant mysterium eucharisticum. Ubi fieri potest inter processionem Communionis edatur cantus pueris accomodatus.⁴⁸

Monitio praecedens benedictionem finalem⁴⁹ in Missis cum pueris magni momenti est, quia hi indigent, antequam dimittantur, quadam repetitione et applicatione eorum, quae audierunt, brevissimis tamen verbis enuntiata. Praesertim hoc loco opportune patefiat nexus inter liturgiam et vitam.

Saltem interdum pro temporibus liturgicis ac diversis in vita puerorum momentis, sacerdos adhibeat formas ditiores benedictionis, retenta semper formula trinitaria cum signo crucis in fine.⁵⁰

* * *

55. Omnia, quae hoc Directorio continentur, ad hoc tendunt, ut pueri expedite et cum gaudio in celebratione Eucharistiae possint simul occurrere Christo et cum eo astare coram Patre.⁵¹ Conscia et actiuosa participatione sacrificii et convivii eucharistici formati, de die in diem magis discant domi et extra domum, inter familiares et aequales

⁴⁷ Cfr. supra, 23.

⁴⁸ Cfr. S. Congr. Rituum, *Instructio Musicam sacram*, 32, 5 martii 1967: AAS 59, 1967, p. 309.

⁴⁹ Cfr. *Institutio generalis Missalis Romani*, 11.

⁵⁰ Cfr. supra, 39.

⁵¹ Cfr. *Missale Romanum, Prex eucharistica II*.

Christum annuntiare, vivendo fidem, « quae per caritatem operatur » (*Gal* 5, 6).

Hoc Directorium, a Sacra Congregatione pro Cultu Divino apparatus, Summus Pontifex Paulus VI die 22 octobris 1973 approbavit et confirmavit idemque publici iuris fieri iussit.

Ex aedibus Sacrae Congregationis pro Cultu Divino, die 1 novembris 1973, in sollemnitate Omnium Sanctorum.

DE SPECIALI MANDATO SUMMI PONTIFICIS.

IOANNES Card. VILLOT
Secretarius Status

✠ H. BUGNINI
*Archiep. tit. Diocletianen.
a Secretis S. C. pro Cultu Divino*

Editio anglica Liturgiae Horarum

Sub titulo The Divine Office. The Liturgy of the Hours according to the Roman Rite, *Conferentiae Episcopales Australiae, Angliae et Cambriae, Hiberniae, Scotiae, publici iuris fecerunt volumen primum Liturgiae Horarum: I. Advent, Christmastide and Week 1-9 of the Year.* Collins (London), E. J. Dwyer (Sydney), Talbot (Dublin), cm. 13 x 18, spissum cm. 4, pag. 1982.

Totum opus comprehendetur tribus voluminibus (loco quattuor editionis typicae). Editio, quae accurate typicam sequitur, est nobilis, optimi typi, atramentum rubrum et nigrum, charta « oxford ».

Ex corde hanc primam editionem Liturgiae Horarum lingua anglica (proxime prodibit etiam editio a Commissione mixta pro regionibus linguae anglicae apparatus) dignis laudibus exornamus.

COMMENTARIUM

I. DE ITINERE DIRECTORII

Petitio annis elapsis saepissime ad Congregationem pro Cultu Divino directa — et quidem vel voce vel litteris, aut a singulis Episcopis aut a Conferentiis Episcoporum — fuit illa, ut normae pro Missis cum pueris celebrandis darentur. Constitutio de sacra Liturgia ante decem annos tamquam regulam quandam pro liturgia tempore posteriore celebranda enuntiavit, ut « servata substantiali unitate ritus romani legitimis varietatibus et aptationibus ad diversos coetus » locus relinqueretur.¹ Praeses « Concilii », occasione primae Synodi Episcoporum anno 1967, pueros in unum congregatos ut tales coetus consideravit, pro quibus aptatio celebrationis eucharisticae necessaria videretur.² Institutio generalis Missalis Romani huic exigentiae nondum satisfacere potuit; declaravit enim se eo spectare, ut « lineamenta generalia praebeat, quibus Eucharistiae celebratio apte ordinetur », dum Conferentiis Episcopalibus remisit, ut normas pro sua dictione statuerent, quae ad traditiones et ingenium diversorum coetuum attenderent.³ Etiam Instructio de Missis pro coetibus particularibus « Actio pastoralis » die 15 maii 1969 edita ad peculiaritates pro pueris liturgiam participantibus necessariis nondum attendit. Tantum quaedam conferentiae Episcoporum facultate ab Institutione generali concessa usae sunt.

Ut vero Apostolica Sedes ad petitiones Conferentiarum initio memoratas modo generali respondere posset, Congregatio pro Cultu Divino mense martio 1971 ad Praesides Commissionum liturgicarum uniuscuiusque nationis epistolam misit, qua rogavit ut certior fieret de inceptis diversarum Conferentiarum Episcopaliū relate ad Missas cum pueris. Ad illam epistolam 50 Commissiones liturgicae totius orbis responderunt, partim relationibus valde extensis. Eaedem Commissiones autem, hac occasione oblata, desideria peculiaria indicaverunt, ut Apostolica Sedes eis satisfaceret: Pro Missis cum pueris structuram simpliciore et magis mobilem, textus aptiores, maiores possibilitates pro participatione actuosa desideraverunt; pro Missis cum adultis, quas etiam pueri participant, item facultatem quarundam aptationum desideraverunt.

Labores urgentiores impediunt, ne Congregatio solutiones omnium quaestionum statim dedisset. Tamen anno sequenti R. D. Balthasar Fischer, Professor scientiae liturgicae in facultate theologia Trevirensi (Germania), Relator peculiaris coetus a studiis nominatus est, cuius alia membra erant

¹ Cfr. Concilium Vaticanum II, Constitutio *Sacrosanctum Concilium*, 38.

² Cfr. De Liturgia in prima Synodo Episcoporum: *Notitiae* 3, 1967, p. 268.

³ Cfr. *Institutio generalis Missalis Romani*, 6.

D.na Sofia Cavalletti (Italia), Sr. Marisa Fasciani (Italia), et R. D.ni André Haquin (Belgium), Edward Matthews (Anglia), Vicente Pedrosa (Hispania), Heinrich Rennings (Germania), Bernard Violle (Gallia).

Ante primam sessionem coetus quibusdam Commissionibus liturgicis die 25 aprilis 1972 iterum epistula missa est, qua iudicium peritorum in re liturgica et paedagogica relate ad 22 quaesita particularia petitum est. Nam necessarium visum est, ut coetus a studiis tamquam fundamentum disceptationum suorum experientiam et iudicium peritorum totius orbis prae oculis haberet. Diebus 21 et 22 iunii 1972 coetus Romae se adunavit et lineamenta generalia pro primo Schemate Directorii indicavit, quod diebus sequentibus in civitate Trevirensi exaratum est. Exhibet iam tria capita quae inveniuntur in textu definitivo. Die 11 iulii Schema hoc viris et mulieribus peritis missum est, qui ad epistulam diei 25 aprilis responderant, sed et aliis, ut «*Modos*» ad Congregationem transmitterent. Expensio Modorum in secunda sessione coetus a die 2 ad diem 4 octobris 1972 facta est. Schema reffectum die 7 octobris ad omnes Membros et Consultores Congregationis transmissum est et in eorum adunationibus (diebus 23 et 9 novembris 1972) in genere positivum iudicatum est, quoad quasdam partes autem melius redditum est.⁴

Schema ita reffectum die 1 decembris 1972 quibusdam Dicasteriis Apostolicae Sedis et post expensionem Modorum die 2 maii 1973 Summo Pontifici propositum est, qui illud die 22 octobris approbavit.

II. DE IIS, QUAE DIRECTORIO CONTINENTUR

Si petitiones a Commissionibus liturgicis anno 1971 factae comparantur cum iis quae Directorio continentur, clare patet hoc ad maiorem petitionum partem respondere.

1. De titulo Directorii

Titulus quodam sensu «*programmaticus*» est. Non loquitur de Missis *pro* pueris, ne quis putet agi de Missis, quas aliqui pro pueris celebrant simili modo ac forsitan repraesentationes quasdam pro iis instituunt; sed loquitur de Missis *cum* pueris, i.e. de Missis, quas sacerdos una cum pueris (et aliis adultis praesentibus) celebrat, ipsis pueris actuose participantibus.

Tamen titulus opinionem falsam suggerere posset, ac si Directorium tantummodo de Missis loqueretur, quae cum coetibus puerorum celebrantur, vel meras variationes Ordinis Missae tractaret. Sed index documenti iam primo aspectu meliora docebit et lectorem attentum effugere non poterit aptationes vere et proprie dictas Ordinis Missae ad nn. 19 et 40-54

⁴ Cfr. *Notitiae* 9, 1973, p. 46.

Directorii, i.e. ad 16 ex 55 numeris limitari. Longe maioris momenti pro introductione puerorum in liturgiam aliae enuntiationes Directorii sunt. Et numeri de aptatione Ordinis Missae in suo contextu considerari debent.

2. De ratione Directorii

Maximi momenti est cura pastoralis Ecclesiae de salute spirituali puerorum. Propterea Directorium initium sumit ab affirmatione: « Pueros baptizatos peculiariter fovere debet Ecclesia ».

Aliquis obiciat: Pueri baptizati fidem infusam possident. Etiam temporibus anteactis sine labore peculiari ad fidem adultorum pervenerunt, cum adultis liturgiam participant. Ergo etiam nostra aetate hoc possibile esse debet et Directorium pro Missis cum pueris necessarium non est.

Sed conclusio haec admitti nequit. Nam vita hodierna in difficilioribus circumstantiis evenit ac temporibus anteactis. Insuper parentes alique educatores non semper obligationem educationis christianae perfecte implent. His condicionibus attentis, mera fiducia in fidem infusam neglegeret necessitatem cooperationis humanae cum gratia divina. Quapropter cura pastoralis de pueris hodie magis urget.

Alius obiciat: Pueri etiam in vita sua cotidiana non semper omnia intellegunt, quae cum adultis experiuntur, quin inde taedium eis oriatur; immo praeferunt considerari tamquam adulti. Ergo idem valet pro participatione liturgiae et Directorium de Missis cum pueris superfluum est.

Nec talis conclusio admitti potest. Etsi aliquomodo vera sunt, quae in hac obiectione de psychologia puerorum dicuntur et Directorium, praesertim in Capite II et recepit, item verum est pueros valde gaudere de suae aetatis condicionibus et eas desiderare. Cur Ecclesia in sua liturgia hanc exigentiam neglegere deberet? Cur nec alium factum psychologicum sequi deberet, quod nempe pueri capacitate religiosa singulari gauderent ideoque in sua experientia religiosa optime formari possent? Nonne hoc factum exigitur ab Ecclesia, ut curet, ne pueri in celebrationibus liturgicis semper vix comprehensibilia percipiant?

Item alius obiciat: Tanti sacerdotes usque adhuc Missas cum pueris celebraverunt, plene observantes leges Ecclesiae et successum habuerunt. Ergo nec novis legibus nec Directorio de Missis cum pueris Ecclesiae opus est.

Respondere licet: Optime fecerunt tales sacerdotes, tamen conclusio non valet. Tunc enim tota instauratione liturgica opus non fuisset. Nec obliviscendum est alios sacerdotes, qui aptationes necessarias duxerunt, quandoque sibiipsis adiumenta non semper optima procuravisse, quia adiumenta ab auctoritate oblata defuerunt.

Item alius obiciat: Numquam in tota historia Ecclesiae peculiaris ordo liturgicus pro pueris adfuit. Ergo nec hodie praesto esse deberet et contra Directorium de Missis cum pueris tota traditio Ecclesiae militat.

Respondetur: Ratio fundamentalis Directorii de Missis cum pueris in mutatione conceptus liturgiae stat. Tempore, quo liturgia quasi unice sub aspectu gloriae Dei considerata est, sacerdos ad altare, veluti a communitate aversus, lingua mysterosa cum Deo colloqui potuit, dum singuli fideles modo suo proprio ad Deum se direxerunt. Sed Concilium Vaticanum II docet liturgiam celebrari a tota communitate et etiam ad sanctificandos homines tendere. Hac de causa linguam vernaculam in liturgia admisit.⁵

Per hoc factum admittendi linguam vernaculam, nunc ubique feliciter in usum receptam, Ecclesia occidentalis a propria historia plurium saeculorum quodammodo se amovit, non tantum per documentum particulare, uti est Directorium. Ipsum Directorium de Missis cum pueris nil aliud est ac consequentia logica ex admissione linguae vernaculae, quae ipsa sequitur ex mutatione conceptus liturgiae. Sicut in ritu baptismatis infantium, qui usque ad annum 1969 fuit ritus pro adultis, incongruentia notata erat (non propter ipsos infantes, sed propter adultos praesentes) et de mandato Concilii⁶ novus ritus exaratus est — et hoc prima vice in historia Ecclesiae, quae ab antiquitate infantes baptizavit — ita qui adhibuit linguam vernaculam in Missis cum pueris quandam incongruentiam notavit et necessitatem persentiit etiam celebrationem eucharisticam quoad ritus et textus quadam accommodatione verae puerorum praesentium conditioni indigere. Quae-nam familia, in qua adsunt pueri, pro oratione ad mensam textibus pueris non intellegibilibus uteretur? Nonne Dominus noster, si cenam cum pueris habuisset, orationes ad Patrem direxisset, quae etiam ipsis pueris comprehensibiles fuissent?

3. De Capite I Directorii

Dolendum est de opinione valde diffusa, quod curae spiritali puerorum satisfieri possit unice peculiaribus celebrationibus eucharisticis. Directorium contra hanc opinionem ostendere vult relationem inter liturgiam et vitam fundamentum omnis curae pastoralis liturgicae esse. Vita christiana etiam puerorum culmen habet in liturgia, praesertim eucharistica, sed celebrationes liturgicae ex vita cotidiana enasci et in eam reducere debent.

Quapropter ad praeparandam participationem liturgicam pueri valores humanos experiri debent, qui celebrationibus insident: Pueri qui salutare non possunt, nec « Et cum spiritu tuo » intellegent; qui convivium amicale numquam participaverunt, liturgiam eucharisticam haud facile comprehendent. Pro momento forsitan magis urget, ut parentibus et educatoribus persuadeatur seipsos pueros ad hos valores percipiendos ducere debere, et ut ad tale munus habiles reddantur. Adhuc maioris momenti est, ut mo-

⁵ Cfr. Concilium Vaticanum II, Constitutio *Sacrosanctum Concilium*, 36 § 2.

⁶ Cfr. *ibid.*, 67.

neantur de precibus una cum pueris effundendis. Nam ipsi per orationem familiarem experiri debent se una cum adultis precari.

Catechesis sive in prae-scholis sive in scholis sive in diversis coetibus puerorum simili modo gradatim pueros ad liturgiam celebrandam manu-ducere debet. Peculiare munus talis catecheseos erit, ut cum pueris experientiam communicet, quomodo in communi audiendum, precandum, cantandum sit; quod fiat minus docendo quam agendo.

4. De Capite II Directorii

Iuxta ordinem logicum Directorium post Caput I de Missis cum solis pueris loqui deberet. Sed propter rationem non parvipendendam hoc fit in Capite III. Cuiusdam valoris quidem esset, si pueri, antequam in Missis adutorum partem habent, tantummodo proprias Missas participarent. Sed hoc rarissime, v.g. in domibus puerorum, possibile erit, cum diebus dominicis et festis in paroeciis vix copia sacerdotum pro Missis cum solis pueris praesto sit. Attamen casus frequentior etiam bonus est: Nonne utilis est, si pueri diebus dominicis et festis se tamquam membra communitalis sentiant, si adultos precari, cantare, verbum Dei audire, Eucharistiam recipere videant?⁷ Haec est ratio profundior, propter quam Caput II de Missis cum adultis loquitur, quas etiam pueri, in casu optimo integrae familiae, participant.

In his Missis autem omnis sacerdos de adultis curare debet, quia in multis regionibus pueros facilius quam adultos infra hebdomadam alloqui potest. Tamen invitatur, ne pueros praesentes plene neglegat, quia talis negligentia taedium eorum provocaret. Itaque commendatur, ut etiam pueris munera peculiaria concedantur, ut sacerdos eos aliquando alloquatur, ut pro opportunitate liturgia Verbi pro pueris in loco separato celebretur, dirigente diacono vel alia persona rite instituta (cfr. n. 24). Ubi hoc possibile non est et tamen magnus numerus puerorum Missam participat, sacerdos totam homiliam ad pueros dirigat. Hoc certissime non unaquaque dominica, sed forsitan semel in mense fit, si agitur de unica celebratione alicuius paroeciae, et fiat semper tali modo, ne periculum contrarium oria-tur, nempe adulti plene neglegantur. Tamen experientia docet adultos multum capere posse pro vita propria ex bonis sermonibus ad pueros directis.

Maximi momenti autem sunt ultima verba Capituli, quae loquuntur de facultate speciali Episcopi ad aptationes pro his Missis concedendas.

5. De Capite III Directorii

Est amplissimum Directorii. Etiam hoc Caput pueros ad Missas cum adultis manu-ducere intendit. Missae propriae puerorum quoad essentiam

⁷ Ex eadem ratione commendatur, ut in Missis cum pueris quidam adulti semper adsint (n. 24).

ab Ordine Missae Missalis Romani non distinguuntur; structura generalis eadem manet; finis variorum elementorum idem est; quidam textus semper identici manere debent. Etiam post talem celebrationem pueri Missam cum adultis tamquam « propriam » cognoscere debent.

Antequam de singulis partibus Missae disseratur, indicationes generales notatu dignae praebentur. Primo *de officiis et ministeriis*. Non casu primi nominantur ipsi pueri et de eorum participatione mentio fit, quae tamen non in activitatem mere externam verti debet. Tunc de sacerdote sermo est, qui per modum suum loquendi et agendi celebrationem festivam, fraternam et meditativam reddat. Demum de adultis mentio fit, qui in talibus celebrationibus adsunt et eorum partes proprias habere debent. Peculiaribus in adiunctis post Evangelium pueros alloqui possunt; de qua re Congregatio pro Clericis die 20 novembris 1973 normas pro dioecesibus Germaniae dedit.

Ad *locum celebrationis* quod attinet nil novi dicitur. Valoris paedagogici sunt, quae dicuntur *de tempore celebrationis*. Seligatur tempus diei pro pueris aptum; propter momentum Eucharistiae, cum pueris Missae non cotidie celebrentur, sed adhibeantur etiam aliae celebrationes liturgicae; magnae turmae puerorum in coetus parvos dividantur.

Ut Missa revera sit propria puerorum, ipsi partem habeant in eius *praeparatione*. Maius spatium temporis pro tali praeparatione necessarium influxum positivum in progressum spiritalem singulorum et in evolutionem sensus communitarii habebit.

Pueri peculiari affinitate *ad musicam* gaudent; diversis in regionibus musica instrumenta simpliciora sonare discunt. Haec pro celebrationibus liturgicis utilia esse possunt. Praeterea Conferentiis Episcoporum facultas conceditur normas dandi pro usu cauto et discreto musicae technice reproductae. Finis hac in re attendatur: Cantus ne supprimatur, sed adiuvetur, attentio et interioritas non evanescant, sed augeantur.

Magis quam pro adultis necessarium est pro pueris sese exprimendi in liturgia *actionibus corporis*. Patet etiam apud pueros hoc desiderium differre iuxta regiones et populos. Propterea Conferentiis Episcoporum suadet, ut gestus ad puerorum exigentias aptent, ubicumque necesse esse videatur. Praeter processiones, quae intra Missam fieri possunt (initio, ad Evangelium, cum donis, ad communionem), aliae actiones participationem corporis secumferentes indicantur, tamen sine ulterioribus specificationibus, quae potius in singulis circumstantiis statuuntur.

Liturgia cum pueris celebranda nequaquam mere conceptualis esse debet. Huic periculo indicationes *de elementis visualibus* obviam veniunt, et quidem de iis, quae iam celebrationi et loco celebrationis inhaerent, sed et de aliis, quae pro opportunitate induci possunt.

Quia saepe pueri iudicantur *silentii* incapaces, mentio cognitionis oppositae necessaria videtur, ut nempe etiam pueri in liturgia tempus silentii oratione vel meditatione replere possunt, si adiuvantur.

Ultima pars Capituli III normas praebet, secundum quas *celebratio Missae* exigentiis puerorum *aptari* potest; sese refert ad ritus initiales, liturgiam verbi, orationes praesidentiales et liturgiam Communionis. Nunc repetendae non sunt. Attentio dirigatur tantummodo ad principium in n. 40 enuntiatum de omissionibus: elementum non omissum melius peragi, forsitan amplificari potest; nullum elementum semper omittatur, ut pueri omnia cognoscant, quae in Missis cum adultis experiantur. Ergo omissiones non sunt ad breviandum vel pauperiorem reddendum, sed ad melius comprehendendum Ordinem Missae.

Peculiari mentione digni sunt numeri de orationibus praesidentialibus, qui sacerdoti pro quibusdam orationibus seligendis et dicendis quandam libertatem concedunt, dum ad Preces eucharisticas quod attinet quattuor textus Missalis Romani *interim* adhibendos in mentem revocant.

Directorium de Missis cum pueris indicationes potius quam solutiones pro casibus concretis praebet; continet hortationes et stimulationes pro singulis sacerdotibus et aliis liturgiam cum pueris praeparantibus, sed etiam pro ipsis moderatoribus totius vitae liturgicae in ecclesiis localibus, nempe pro Episcopis. Licet hoc loco tantum quoddam consilium a Directorio datum repetere: « Suadetur, ut singulae Conferentiae Episcoporum Lectionaria pro Missis cum pueris conficienda curent » (n. 43). Quamvis singulis sacerdotibus libertas pro seligendis lectionibus S. Scripturae concedatur, tamen quaedam directio prudens desideratur, quae ab Apostolica Sede dari nequit. Nam tentamen coetus a studiis exarandi Lectionarium pro Missis cum pueris successum non habuit, quia mox omnibus patuit methodum catechetica, secundum quam Lectiones S. Scripturae generatim seliguntur, diversis in regionibus diversam esse. Optandum est, ut Conferentiae Episcoporum talia Lectionaria a suis peritis in re liturgica et catechetica paranda curent.

Directorium ex una parte multa nova praebet, ex altera tamen parte, quae decernuntur novitates vere et proprie dictae non sunt. Nam indicant potius modum, quo libros liturgicos, de mandato Concilii Vaticani II instauratos, prudenter et scienter aptando, cum quodam coetu particulari, qui attentionem peculiarem requirit, liturgia celebretur, non solummodo ad gloriam Dei, sed etiam ad sanctificanda membra talis coetus. Nam, Directorium concludit: « Consilia et actiosa participatio sacrificii et convivii eucharistici formati, de die in diem magis discant domi et extra domum, inter familiares et aequales Christum annuntiare, vivendo fidem, " quae per caritatem operatur " (Gal 5, 6) ».

REINER KACZYNSKI

Acta Congregationis

SUMMARIUM DECRETORUM

(a die 16 iulii 1973 ad diem 15 ian. 1974)

I. CONFIRMATIO DELIBERATIONUM CONFERENTIARUM EPISCOPALIUM CIRCA INTERPRETATIONES POPULARES

AFRICA

Malia

Decreta generalia, 22 nov. 1973 (Prot. n. 1761/73): confirmatur interpretatio *bambara* Ordinis Baptismi Parvulorum.

Mozambicum

Decreta generalia, 30 nov. 1973 (Prot. n. 1905/73): confirmatur interpretatio *chiutewe* Ordinis Missae, Praefationum et quorundam textuum Missalis Romani.

Ruanda

Decreta generalia, 19 nov. 1973 (Prot. n. 1731/73): confirmatur « ad interim » interpretatio *ruandensis* Ordinis celebrandi Matrimonium.

Die 22 nov. 1973 (Prot. n. 1692/73): confirmanur « ad interim » populares interpretationes quorundam textuum ordinis lectionum Missae et Missalis romani.

Die 13 dec. 1973 (Prot. n. 1728/73): confirmatur « ad interim » interpretatio *ruandensis* Ordinis Baptismi parvulorum.

Die 31 dec. 1973 (Prot. n. 1729/73): confirmatur « ad interim » interpretatio *ruandensis* Ordinis Initiationis Christianae adultorum.

Die 31 dec. 1973 (Prot. n. 1730/73): confirmatur « ad interim » interpretatio *ruandensis* Ordinis Confirmationis.

Zaire

Decreta generalia, 5 ian. 1974 (Prot. n. 1716/73): confirmatur interpretatio *lingala* quorundam textuum Missalis romani.

AMERICA

Argentina

Decreta generalia, 12 dec. 1973 (Prot. n. 1951/73): confirmatur interpretatio popularis rituum de Institutione Lectorum et Acolythorum, de Admissionem inter candidatos ad Diaconatum et Presbyteratum.

Brasilia

Decreta generalia, 2 octobris 1973 (Prot. n. 1414/73): confirmatur interpretatio popularis Ordinis Initiationis Christianae adultorum.

Die 29 nov. 1973 (Prot. n. 1755/73): conceditur ut in Brasilia novus Ordo Unctionis infirmorum eorumque pastoralis curae vigere incipiat a Dominica Resurrectionis anno 1974.

Die 10 ian. 1974 (Prot. n. 1462/73): confirmatur popularis interpretatio Ordinis Benedictionis Abbatissae et Abbatissae.

Die 10 ian. 1974 (Prot. n. 1897/73): confirmatur interpretatio popularis rituum de Institutione Lectorum et Acolythorum et de Admissionem inter candidatos ad Diaconatum et Presbyteratum.

Canadia

Decreta generalia, 9 ian. 1974 (Prot. n. 1193/73): confirmatur interpretatio *anglica* Ordinis Unctionis infirmorum eorumque pastoralis curae, a Comissione mixta pro regionibus linguae anglicae parata.

Chilia

Decreta generalia, 27 oct. 1973 (Prot. n. 1065/73): confirmatur interpretatio *hispanica* Liturgiae Horarum in honorem B. Mariae Virginis de Monte Carmelo.

Die 6 nov. 1973 (Prot. n. 1665/73): confirmatur interpretatio *hispanica* Ordinis Confirmationis necnon Ordinis simplicioris Initiationis Christianae adultorum.

Civitates Foederatae Americae Septentrionalis

Decreta generalia, 30 iulii 1973 (Prot. n. 1022/73): confirmatur «ad interim» interpretatio *anglica*, a Commissione mixta pro regionibus linguae anglicae parata, textuum liturgicorum qui sequuntur, nempe:

1. Ordo unctionis infirmorum eorumque pastoralis curae. (Die 9 ian. 1974, Prot. n. 122/73, confirmata est interpretatio *anglica* formulae sacramentalis).
2. De Institutione Lectorum et Acolythorum. De admissione inter candidatos ad Diaconatum et Presbyteratum. De sacro caelibatu amplectendo.
3. Ordo admissionis valide iam baptizatorum in plenam communionem Ecclesiae catholicae.

Die 19 oct. 1973 (Prot. n. 1520/73): confirmatur interpretatio *anglica* Ordinis benedicendi Oleum catechumenorum et infirmorum et conficiendi Chrisma, a Commissione mixta pro regionibus linguae anglicae parata.

Mexicum

Decreta generalia, 12 sept. 1973 (Prot. n. 1409/72): confirmatur popularis interpretatio Ordinis Missae, Praefationum necnon Precum Eucharisticarum Missalis romani.

Venetiola

Decreta generalia, 19 oct. 1973 (Prot. n. 1518/73): confirmatur «ad interim» interpretatio popularis rituum ad deputandos ministros extraordinarios Sacrae Communionis distribuendae, necnon ritus servandi a ministro extraordinario in Sacra Communione distribuenda.

Die 19 oct. 1973 (Prot. n. 1521/73) confirmatur «ad interim» interpretatio popularis rituum de Institutione Lectorum et Acolythorum, de Admissione inter candidatos ad Diaconatum et Presbyteratum, de sacro caelibatu amplectendo.

Die 19 oct. 1973 (Prot. n. 1522/73): confirmatur «ad interim» interpretatio popularis Ordinis Confirmationis pro diocesisbus Columbiae die 23 febr. 1972 (Prot. n. 253/72) probata.

ASIA

Corea

Decreta generalia, 31 augusti 1973 (Prot. n. 1133/73): confirmatur interpretatio *coreana* rituum de Institutione Lectorum et Acolythorum, de Admissionem inter candidatos ad Diaconatum et Presbyteratum, de sacro caelibatu amplectendo.

Die 10 ian. 1974 (Prot. n. 100/74): confirmatur interpretatio *coreana* Missalis romani.

India

Decreta particularia: *Regio linguae «Hindi»*, 20 iulii 1973 (Prot. n. 1075/73): confirmatur interpretatio *hindi* Ordinis lectionum Missae pro celebrationibus Sanctorum et pro Missis ritualibus, ad diversa, votivis et defunctorum.

Die 19 nov. 1973 (Prot. n. 1223/73): confirmatur interpretatio *hindi* Missalis romani.

Regio linguae «Konkany», 15 ian. 1974 (Prot. n. 983/73): confirmatur interpretatio *konkany* Ordinis Confirmationis.

Regio linguae «Malayalam» 21 sept. 1973 (Prot. n. 1377/73): confirmatur interpretatio *malayalam* formulae absolutionis sacramenti Paenitentiae.

Indonesia

Decreta generalia, 23 aug. 1973 (Prot. n. 1201/73): confirmatur interpretatio indonesiana Ordinis lectionum Missae pro diebus dominicis «anno C».

Insulae Philippinae

Decreta generalia, 10 oct. 1973 (Prot. n. 424/73): confirmatur interpretatio *tagalog* Ordinis Confirmationis.

Die 9 nov. 1973 (Prot. n. 1690/73): confirmatur interpretatio *cebuano* primi voluminis ordinis lectionum Missae, cui titulus: «Lek-siyonariyo I».

Die 21 nov. 1973 (Prot. n. 1780/73): confirmatur interpretatio *tagalog* rituum de Institutione Lectorum et Acolythorum, de Admissione inter candidatos ad Diaconatum et Presbyteratum, de sacro caelibatu amplectendo.

Die 10 ian. 1974 (Prot. n. 1195/73): confirmatur « ad interim » interpretatio *anglica* rituum de Institutione Lectorum et Acolythorum, de Admissione inter candidatos ad Diaconatum et Presbyteratum, de sacro caelibatu amplectendo, a Commissione mixta pro regionibus linguae anglicae parata.

Die 10 ian. 1974 (Prot. n. 115/74): confirmatur « ad interim » interpretatio *anglica* Ordinis Unctionis infirmorum eorumque pastoralis curae, a Commissione mixta pro regionibus linguae anglicae parata.

EUROPA

Cecoslovachia

Decreta generalia, 19 iulii 1973 (Prot. n. 1076/73): confirmatur « ad interim » interpretatio *bohémica* Ordinis benedicendi Oleum catechumenorum et infirmorum et conficiendi Chrisma necnon Ordinis Initiationis Christianae adultorum.

Die 8 oct. 1973 (Prot. n. 1103/73): confirmatur « ad interim » interpretatio *bohémica* rituum de Institutione Lectorum et Acolythorum et de Admissione inter candidatos ad Diaconatum et Presbyteratum.

Die 17 nov. 1973 (Prot. n. 1107/73): confirmatur interpretatio *bohémica* Litaniarum Sanctorum.

Regiones linguae Gallicae

Decreta generalia, 10 nov. 1973 (Prot. n. 1706/73): confirmatur interpretatio *gallica* Ordinis lectionum Missae pro defunctis.

Hibernia

Decreta generalia, 24 nov. 1973 (Prot. n. 1134/73): confirmatur interpretatio *gaedelica* Missalis romani, cui titulus « An Leabhar Aifrin Romhanach ».

Hispania

Decreta generalia, 22 aug. 1973 (Prot. n. 1087/73): confirmatur interpretatio Missae et Liturgiae Horarum de Domino nostro Iesu Christo Summo et Aeterno Sacerdote.

Decreta particularia: *Provincia Tarraconensis*, 10 oct. 1973 (Prot. n. 1483/73): confirmatur interpretatio *catalaunica* Ordinis lectionum Missae, cui titulus « Leccionari Ferial IV ».

Hollandia

Decreta generalia, 9 nov. 1973 (Prot. n. 1701/73): confirmatur interpretatio *neerlandica* ritus ad deputandum ministrum extraordinarium sacrae Communionis distribuendae.

Hungaria

Decreta generalia, 23 oct. 1973 (Prot. n. 1525/73): confirmatur interpretatio *hungarica* Ordinis Baptismi parvulorum.

Die 23 oct. 1973 (Prot. n. 1526/73): confirmatur interpretatio *hungarica* Ordinis simplicioris Initiationis Christianae aduitorum, necnon Ordinis Admissionis valide iam Baptizatorum in plenam Communionem Ecclesiae catholicae.

Die 9 nov. 1973 (Prot. n. 1965/73): conceditur ut Ordo Unctionis infirmorum eorumque pastoralis curae vigere incipiat die 15 aprilis 1974.

Die 10 nov. 1973 (Prot. n. 1696/73): confirmatur interpretatio *hungarica* Ordinis Professionis Religiosae.

Italia

Decreta generalia, 17 iulii 1973 (Prot. n. 1074/73): confirmatur interpretatio *italica* Ordinis lectionum Missae pro Missis ad diversa et votivis.

Decreta particularia:

Brixienis (10 sept. 1973, Prot. n. 1191/73): confirmatur interpretatio *italica* Proprii Missarum dioecesis.

Ferrariensis (12 ian. 1974, Prot. n. 1101/73): confirmatur interpretatio *italica* Proprii Missarum Archidioecesis.

Fesulana (16 iulii 1973, Prot. n. 514/73): confirmatur textus, linguis latina et italica exaratus, Missae in honorem B. Mariae Virginis Matris omnium gratiarum, ut in Sanctuario « de Saxo » adhiberi valeat.

Tarvisina (20 oct. 1973, Prot. n. 503/73): confirmatur textus, linguis latina et italica exaratus, Proprii Missarum et Liturgiae Horarum.

Iugoslavia

Decreta generalia, 25 oct. 1973 (Prot. n. 1547/73): confirmatur interpretatio *croatica* Liturgiae Horarum, a dominica I Adventus ad dominicam Pentecostes, prout invenitur in tribus fasciculis quibus titulus *Casoslov Naroda Bozjega* (Zagreb, 1973).

Die 26 oct. 1973 (Prot. n. 1548/73): confirmatur interpretatio *croatica* Ordinis Initiationis Christianae adultorum.

Die 26 oct. 1973 (Prot. n. 1549/73): confirmatur interpretatio *croatica* rituum de Institutione Lectorum et Acolythorum, de Admissionem inter candidatos ad Diaconatum et Presbyteratum, de sacro caelibatu amplectendo.

Die 7 nov. 1973 (Prot. n. 871/73): confirmatur interpretatio *croatica* Ordinis Unctionis infirmorum eorumque pastoralis curae.

Melita

Decreta generalia, 11 oct. 1973 (Prot. n. 1011/73): confirmatur interpretatio *melitensis* textuum liturgicorum qui sequuntur, nempe:

1. Missale Romanum (Proprium de tempore, Proprium et Commune Sanctorum, Missae rituales et votivae);
2. Ordo Professionis Religiosae;
3. De Ordinatione Diaconi et Presbyteri;
4. De Institutione Lectorum et Acolythorum, de Admissionem inter candidatos ad Diaconatum et Presbyteratum, de sacro caelibatu amplectendo.

Die 8 nov. 1973 (Prot. n. 256/73): confirmantur textus Proprii Missarum et Liturgiae Horarum, lingua *latina* exarati.

Polonia

Decreta generalia, 22 oct. 1973 (Prot. n. 1528/73): confirmatur interpretatio *polona* Litaniarum Sanctorum.

DECRETUM

quo vacatio legis de Ordine Unctionis infirmorum prorogatur

Constitutio Apostolica « Sacram Unctionem infirmorum », a Summo Pontifice Paulo VI die XXX mensis novembris 1972 edita, statuit, ut « Ordo Unctionis infirmorum eorumque pastoralis curae », ab hac Sacra Congregatione recognitus, a die 1 ianuarii 1974 ab omnibus adhiberi deberet.

Nonnullis Conferentiis Episcopalibus petentibus, ut vacatio legis eiusdem Ordinis prorogaretur, quo maiore cum tranquillitate populares interpretationes confici possent. Sacra haec Congregatio pro Cultu Divino, de mandato Summi Pontificis Pauli VI, ea quae sequuntur decernit:

1. Novus « Ordo Unctionis infirmorum eorumque pastoralis curae » in celebrationibus lingua latina peragendis iam adhiberi potest.

2. Conferentiae Episcopales curent, ut eiusdem Ordinis interpretatio popularis quamprimum perficiatur et diem definiant quo huiusmodi interpretatio, ab ipsis approbata et ab Apostolica Sede confirmata, in usum recipi debeat. A die autem quo editio vulgaris Ordinis vigere incipiet, novus tantum Ordo Unctionis infirmorum, sive in lingua latina sive in lingua vernacula, assumendus erit.

Contrariis quibuslibet minime obstantibus.

Ex aedibus Sacrae Congregationis pro Cultu Divino, die 10 ianuarii 1974.

De speciali mandato Summi Pontificis

✠ H. BUGNINI
Archiep. tit. Diocletianen.
a Secretis

IOANNES Card. VILLOT
Secretarius Status

NOTULA. — *Mos est in Constitutionibus Apostolicis tempus expirationis vacationis legis determinare. Haec norma optima est quando textus latinus alicuius ritus in usum assumitur, sed minus apta evadit quando interpretationes populares apparari debent cum tot tantisque difficultatibus iuxta diversorum populorum exigentias et possibilitates.*

De facto, maior pars Conferentiarum Episcopaliū interpretationem popularem « Ordinis Unctionis infirmorum eorumque pastoralis curae », intra tempus praefinitum perficere non potuerunt; quaedam autem, uti in Summario decretorum huius fasciculi videre fas est, obtinuerunt ut vacationem legis prorogaretur, aliae, sub fine anni 1973, eandem rem petierunt. Summus ergo Pontifex statuit ut etiam pro « Ordine Unctionis infirmorum » servetur norma quae invenitur in novissimis libris liturgicis pro vacatione legis et quae habetur in n. 2 decreti supra relati.

EPISTOLA
AD PRAESIDES CONFERENTIARUM EPISCOPALIUM
DE INTERPRETATIONE POPULARI
FORMULARUM SACRAMENTORUM

Prot. n. 1360/73

Romae, die 25 octobris 1973

E.me Domine,

Dum toto terrarum orbe Commissiones liturgicae dant operam, laudabili sane alacritate, apparandis liturgicorum librorum translationibus eisdemque libris, in hodiernas linguas conversis, in vulgus edendis, Sacra haec Congregatio pro Cultu Divino magis magisque normas perfecit, quibus textus sibi missos « confirmat », iuxta Constitutionem Concilii Vaticani II de Sacra Liturgia (art. 36, § 3) necnon Instructionem « Inter Oecumenici » die 26 mensis Septembris anno 1964 promulgatam (n. 40). Quod quidem huiusmodi opus facilius reddit atque efficit ut expeditius renovatio liturgica ad effectum deducatur.

Nunc autem pergratum mihi est in tuam notitiam referre normas hac de re servandas, quae nuper statutae sunt:

1. Summus Pontifex sibi reservat potestatem directe approbandi omnes translationes formularum sacramentorum in linguam vernaculam. Harum formularum conversio in praecipuas nostrae aetatis linguas (nempe anglicam, gallicam, germanicam, hispanam, neerlandicam, italicam, lusitanam) apparabitur ab hac Sacra Congregatione, consiliis collatis cum Conferentiis episcopalibus, ad quas res spectat.

2. Formulae sacramentorum in vernaculas linguas translatae non solum omni ex parte rectam referre debent doctrinam theologicam, sed etiam fideliter, quantum fieri poterit, concordare debent cum textu latino, qui summo studio et cura compositus est a competentibus Sacris Dicasteriis.

3. Si vero agitur de linguis diversis ab iis, quae supra in n. 1 memoratae sunt, Commissiones liturgicae, ad quas res pertinet, per se ipsas apparare debent translationem formularum sacramentorum; Conferentiae vero Episcopales, postquam eam approbaverunt, Sacrae huic Congregationi eandem exhibebunt, accurate explanantes singulorum

verborum vim et significationem, adhibita lingua quae sit communiter nota inter nationes (ex. gr. lingua anglica, gallica, etc.).

Quodsi formulae, quae ad essentiam Sacramentorum pertinent, non sunt ad verbum translatae, afferendae sunt rationes, quae suaserunt earum immutationes, respectu habito textus latini.

Hae normae faciliorem sane reddent approbationem textuum, praesertim cum agitur de translationibus in eas linguas, quae communes sunt pluribus Nationibus, ac propterea etiam pluribus Conferentiis Episcopalibus. Haec autem Sacra Congregatio, antequam aliquem textum definitive approbet, sibi curae habebit, opportuniore quo fieri poterit modo, consulere Conferentias, eo quidem proposito, ut formulae in vernaculas linguas conversae exigentiis respondeant fidelium, quibus destinantur, sive quod ad verborum stilique rationem sive quod ad eorum necessitates spirituales pertinet.

Haec dum Tecum communico, oblatam opportunitatem libenter nanciscor, ut maximae meae erga Te observantiae sensus significem.

De speciali mandato Ss.mi

✠ H. BUGNINI
Archiep. tit. Diocletianen.
a Secretis

IOANNES Card. VILLOT
Secretarius Status

ANIMADVERSIO. — *Epistola supra relata nullo modo laedere intendit ius Conferentiarum Episcopaliū approbandi interpretationes populares textuum liturgicorum, formulis sacramentalibus minime exclusis. Neque interruptitur dialogus inter ipsas et S. Congregationem pro Cultu Divino ad interpretationes quandoque, si casus fert, perfectiores reddendas. Tantummodo, post experientiam praeteritorum annorum, ad iter confirmationis facilius et securius reddendum, peculiaris attentio ponetur in approbatione formularum sacramentalium, quae sunt quasi culmen ad quod tota celebratio sacramenti tendit. Translationes formularum perficiuntur et approbantur primum a Conferentiis Episcopalibus, a Dicasteriis Romanae Curiae postea examinantur et, tandem, approbationi Summi Pontificis submittentur, cum agatur de re magni momenti.*

Quando autem agitur de interpretatione in linguis, quae pluribus in regionibus adhibentur, ad facilius obtinendum consensum Conferentiarum Episcopaliū et ad opus ultra modum non protrahendum, Sacra Congregatio pro Cultu Divino auxilium praestabit. At sententia omnium Conferentiarum maximo respectu prae oculis habebitur et ipsae textum definitivum approbabit, antequam Summo Pontifici proponatur (ab).

Documentorum explanatio

ADAPTATION DE LA LITURGIE DES HEURES A L'OFFICE DE CERTAINES COMMUNAUTES RELIGIEUSES

En réponse à plusieurs questions concernant la célébration de la Liturgie des Heures adaptée à l'Office de certaines communautés religieuses, en particulier de moines et de moniales, il convient d'apporter les précisions suivantes, qui complètent utilement les règles données par la « Notificatio » du 6 août 1972 (cf. *Notitiae* 8, 1972, p. 257).

A. A l'Office des lectures

1. *Pendant la semaine*: Le jeudi de la 2me semaine, pour éviter la répétition du ps. 43 (qui se retrouve au jeudi de la 4me semaine), on le remplace, dans la 1re partie de l'Office, par le ps. 33 divisé en trois sections: vv. 2-8; 9-15; 16-23.

2. *Pour les solennités et les fêtes*: Les trois psaumes de la 1re partie sont du Propre ou du Commun. Comme psaumes de la 2me partie, on prend ceux de l'Office des lectures de l'un des quatre dimanches *ad libitum*, de manière à éviter la répétition d'un psaume qui se trouverait déjà dans la 1re partie ou dans une autre Heure de la journée.¹

3. *Verset avant la 2me lecture*: On prend le verset indiqué à l'Office dont on choisit les psaumes pour la 2me partie. En cas de doublet, aux temps forts, on prend l'un des versets indiqués pour Tierce, Sexte et None; ainsi:

- lundi et jeudi: verset de Tierce;
- mardi et vendredi: verset de Sexte;
- mercredi, samedi et dimanche: verset de None.

4. *Verset avant l'Evangile de la vigile*: Il est remplacé par le dialogue qui précède la lecture de l'Evangile, comme à la messe: salutation, annonce de la lecture, acclamation.

¹ Par exemple, on ne choisira pas, pour la 2me partie de cet Office, les psaumes (1, 2 et 3) du 1er dimanche pour plusieurs fêtes du Seigneur où se trouve déjà le ps. 2 (2 février, 25 mars, 14 septembre, Christ Roi, 25 décembre).

De même, l'Office du 3me dimanche est incompatible avec la solennité du Christ Roi (ps. 144), comme celui du 4me dimanche l'est avec les psaumes de la Dédicace ou du Commun de la Sainte Vierge (ps. 23) ou avec ceux du Baptême du Seigneur (ps. 65).

B. Aux Petites Heures

1. *Les solennités et les dimanches*: On utilise la psalmodie complémentaire (psaumes graduels).

2. *Les autres jours*: On prend les psaumes suivants:

- à Tierce: psaumes du jour de la semaine, à l'Heure médiane;
- à Sexte: psaumes du même jour, dans la semaine précédente;
- à None: psaumes du même jour, dans la semaine suivante.

Cette règle, appliquée aux samedis de la 2me et de la 4me semaines, amène la répétition du ps. 33 à Sexte et à None (samedis de la 1re et de la 3me semaines). On évitera ces doublets en disant chaque samedi, après la section du ps. 118, les psaumes suivants:

- à Tierce: ps. 33, divisé en deux sections: vv. 2-11. 12-23;
- à Sexte: ps. 60 et 63;
- à None: ps. 44, divisé en deux sections: vv. 2-10. 11-18.

DE CALENDARIO LITURGICO ANNI 1975

1. *Quando celebranda erit sollemnitas Annuntiationis Domini?*

℞. Cum anno 1975, die 25 martii incidat feria III Hebdomadae Sanctae, iuxta tabulam dierum liturgicorum secundum ordinem praecedentiae dispositam et n. 60 Normarum de anno liturgico et de calendario, sollemnitas Annuntiationis Domini celebrabitur die 7 aprilis, feria II post dominicam in Albis.

2. *Die 2 novembris incidet in dominicam. Eritne nihilominus celebranda Commemoratio omnium fidelium defunctorum?*

℞. *Affirmative*. Nam in Missali Romano, ed. 1970, p. 635, dicitur: « Etiam quando dies 2 novembris incidit in dominicam, fit de Commemorazione omnium fidelium defunctorum ». E contra Liturgia Horarum erit de dominica, Officio defunctorum omisso. « Attamen fieri potest celebratio cum populi participatione Laudum matutinarum et Vesperarum de defunctis » (cf. *Liturgia Horarum*, vol. IV, p. 1250).

3. *Dies 14 septembris et 9 novembris incident in dominicam temporis « per annum ». Quanam erit celebratio peragenda?*

℞. Respectively de Exaltatione sanctae Crucis (die 14 sept.) et de Dedicatione Basilicae Lateranensis (9 novembris).

LIBRERIA EDITRICE VATICANA

CITTÀ DEL VATICANO

c/c post. 1/16722

SACROSANCTUM OECUMENICUM CONCILIUM VATICANUM II CONSTITUTIONES, DECRETA, DECLARATIONES

cura et studio Secretariae Generalis Concilii Oecumenici Vaticani II, cum Indice
analytico-alphabetico, 1966.

Volumen continet 16 textus Conciliares et insuper 21 documenta Pontificia a
Constitutione « Humanae Salutis » (25 decembris 1961) ad Litteras Apostolicas
« In Spiritu Sancto » (8 decembris 1965).

Index analytico-alphabeticus

Editio anni 1966 modo anastatico iterum impressa

Haec est minoris formae editio, cuius charta indica est et magnitudo 9,5 x 15,5
centimetrorum, ut in ipsum vestis sinum commode condi possit. Utilitati quidem
servit potissimum scholarum ac studiosorum.

ACTA SINODALIA

S. CONCILII OECUMENICI VATICANI II

Vol. in 4° (cm. 22 x 31,5)

CURA ET STUDIO ARCHIVI CONCILII OECUMENICI VATICANI II

Hoc opere omnia continentur quae ad conciliarem disceptationem pertinent, id
est schemata, relationes, orationes ore scriptove prolatae, animadversiones,
emendationes, modi et communicationes. Totum opus in quattuor volumina
dispertitur, unum pro unaquaque Concilii periodo; quodlibet autem volumen,
iuxta materiae exponendae copiam, in plures partes seu tomos dividitur, qui ad
duodeviginti praevidentur.

Duodecim iam prodierunt volumina typis rite consignata. Verumtamen opus
totum nunc etiam in antecessum posci licet.

LIBRERIA EDITRICE VATICANA

CITTÀ DEL VATICANO

c/c post. 1/16722

Septima impressio, 1974

LITURGIA HORARUM

EX DECRETO SACROSANCTI OECUMENICI CONCILII VATICANI II RESTITUTA

EDITIO TYPICA

Totum opus constat quattuor voluminibus, in-12° (cm. 11x17), charta indica eburneata, typis nigri et rubri coloris, 1 vol. spissum cm. 3; ponderis: gr. 500.

Adduntur folia soluta cum textibus frequentius occurrentibus.

Vol. I, pag. 1304; vol. II, pag. 1800; vol. III, pag. 1644; vol. IV, pag. 1624.

Pretium totius operis:

A) corio contexti cum sectione foliorum rubra Lit. 58.000 (\$ 100)

B) corio caprino optime contexti, cum sectione foliorum rubra-aurata
Lit. 70.000 (\$ 122).

Editio oeconomica: Lit. 26.000 (\$ 45).

Tegumentum e corio factum est ad unum volumen accommodatum, Lit. 3.500 (\$ 6).

RITUALE ROMANUM

EX DECRETO SACROSANCTI CONCILII OECUMENICI VATICANI II
INSTAURATUM, AUCTORITATE PAULI PP. VI PROMULGATUM

ORDO PAENITENTIAE

EDITIO TYPICA

Volumen in-8°, pp. 122, L. 2.000 (\$ 3,80).

Liber liturgicus qui continet ritus instauratos sacramenti Paenitentiae. Post Praenotanda de significatione reconciliationis in Christo per ministerium Ecclesiae, de sacramento Paenitentiae eiusque partibus atque celebratione, de aptationibus quae Conferentiis Episcopalibus, Episcopo vel presbyteris competunt, praebet tres Ordines: pro reconciliatione singulorum paenitentium, plurium paenitentium cum confessione et absolutione singulari, plurium paenitentium cum confessione et absolutione generali. In secunda parte voluminis habentur tres appendices: prima de absolutione a censuris et de dispensatione ab irregularitate, altera continet octo specimina celebrationum paenitentialium, tertia denique proponit quoddam schema pro conscientiae discussione. Nova ordinatio rituum, indicationes pastorales, copia textuum, specimina celebrationum paenitentialium, promovere intendunt aptiorem actionem pastorem circa aspectum essentiale in vita christiana, nempe necessitatem continuae conversionis et celebrationem reconciliationis cum Deo et simul cum Ecclesia.